

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

REDACTIE: RIDDER RENÉ VICTOR, HOOFDREDACTEUR

E. BOONEN, C. CAENEPEEL

REDACTIEADRES: PROF. MR. RIDDER RENÉ VICTOR, BRITSELEI 40, 2000 ANTWERPEN

DOPING EN STRAFRECHT

Lezing gehouden door

mr. André DE BECKER voor de Belgisch-Luxemburgse Unie van Strafrecht op 5 oktober 1974 te Gent

I. Inleiding – probleemstelling

1. Hoewel het dopingsfenomeen zo oud blijkt te zijn als de sport zelf, en in de geschiedenis verhaald wordt hoe de oude Grieken op hun olympische spelen reeds trachtten door het innemen van allerlei stoffen hun prestaties te verhogen¹ heeft deze kwaal vooral sinds de jaren vijftig de aandacht van het grote publiek getrokken.

Dit heeft zeker te maken met het feit dat de sport zich steeds meer en meer heeft mogen verheugen in een toenemende publieke belangstelling, die gemaakt heeft dat ze tot een der meest belangrijke sociale fenomenen in de huidige samenleving is gaan behoren, met als onvermijdelijk gevolg dat de aandacht tevens gevestigd werd op de uitwassen en excessen die zich bij de beoefening ervan voordoen.

2. Wat de doping betreft grepen bovendien een aantal tragische gebeurtenissen plaats die grote beroering teweeg brachten :

– Tijdens de ronde van Frankrijk 1955 viel bij de beklimming van de Mont Ventoux de Franse renner Mallejac ten gronde. Hij verloor het leven en naar later bleek was hij volgepropt met stimulerende middelen.

– Tijdens de olympische spelen te Rome in 1960 overleed de Deense renner Knud Enemark Jensen nadat hem door zijn trainer een overdosis amfetamine en ronicol (een nicotine-derivaat) was toegediend.

– Bij die zelfde spelen won de Amerikaanse atleet Dick Howard op de 400 m. vlak en stierf hij kort daarop aan een overdosis heroïne.

¹ MARIE-JOSÉE MIMIAGUE, *Le problème du doping en droit pénal comparé*, thesis tot het bekomen van het doctoraat in de rechten voorgesteld en verdedigd op 16 juni 1973 op de Universiteit van Bordeaux, blz. 4.

– In 1967 eiste de Mont Ventoux zijn tweede slachtoffer tijdens de ronde van Frankrijk : iedereen herinnert zich nog het overlijden van de Brit Tom Simpson.

Ook hier wees de lijkschouwing op het gebruik van amfetamine die samen met de hitte als doodsoorzaak diende bestempeld².

3. Deze lijst van voorbeelden kan aangevuld en vervolgd worden. Ontelbaar en meestal ook onbekend zijn bovendien diegenen die door het gebruik van alerhande middelen hun gezondheid onherroepelijk schade berokkend hebben.

Ook in eigen land werd men meermaals met deze plaag geconfronteerd en overleed eveneens een jong renner tengevolge van deze praktijken³, terwijl vastgesteld diende te worden dat meer en meer sportbeoefenaars hun heil zochten in de stimulantia.

II. Vóór de Wet van 2 april 1965

1. Men werd er zich dan ook van bewust dat tegen deze plaag moest opgetreden worden en een reactie kon niet uitblijven.

Talrijke wetenschappelijke congressen werden georganiseerd waarop de kwaal en de middelen ter bestrijding ervan onderzocht werden :

– Zo publiceerde in 1963 de studiedienst van het toenmalige N.I.L.O.S. de resultaten van een onderzoek naar "de wijzigingen in de aanpassing van de inspanning onder de invloed van dopingsprodukten bij de jonge niet vermoeide sportbeoefenaar" en het overzicht van de hand van J. s'Jongers van "de huidige

² *Ons Land*, 3 juli 1973, "Dossier doping".

³ ETIENNE DE RIDDER, "Doping en recht", *R.W.*, 1963-64, 1197.

kennis inzake dopingsmiddelen⁴, waarin vooral op het gevaar van de amfetamines gewezen wordt.

– Op 26 en 27 januari 1963 had een eerste Europees colloquium plaats te Uriage, waar eveneens de aandacht gevestigd werd op het gevaar dat het gebruik van dopingsprodukten met zich brengt en waarin de wens van de bestrijding ervan door het opnemen van verbodsartikelen in de reglementen van de verschillende nationale federaties geuit wordt⁵.

– De Raad van Europa publiceerde tenslotte in 1964 het verslag van twee studievergaderingen waarin een aantal aanbevelingen aan de onderscheiden staten gericht werden, waaronder het opnemen van verbodsbepalingen hetzij in de wetgeving, hetzij in de reglementen der sportfederaties en de organisatie van voorlichtingscampagnes⁶.

2. In België kwam de eerste effectieve reactie van de gerechtelijke overheden. In februari 1959 werd door de Correctionele Rechtbank te Kortrijk een verzorger veroordeeld die in één uur tijds de wielrenners van zijn ploeg verschillende toxische stoffen had laten innemen die de maximale dosis bereikten, welke door de Belgische farmacopee voor een periode van één dag toegelaten is. De verzorger werd veroordeeld wegens onwettige uitoefening van de geneeskunde terwijl de betrokken renners echter bij gebrek aan een wettelijke basis dienden vrijgesproken⁷.

Vooraf in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Gent werd voortgegaan met het vervolgen en veroordelen van geneesheren en verzorgers die bij dopingpraktijken betrokken waren, op basis van de wetgevingen betreffende de uitoefening van de geneeskunde en betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en anti-septica⁸.

3. In zijn rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Dendermonde op 11 januari 1964 gaf mr. Etienne De Ridder een inventaris van de verschillende wetgevingen die toen als basis van een gerechtelijk optreden in aanmerking konden komen⁹. Hij citeert onder meer :

– de artikelen 418, 419, 420 en vooral 421 Sw. betreffende de onopzettelijke doding, het onopzettelijk toebrengen van lichamelijke letsels en het onopzette-

lijk veroorzaken bij een ander van een ziekte of ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid door het toedienen van stoffen die de dood kunnen teweeg brengen of de gezondheid zwaar kunnen schaden ;

– de artikelen 402, 403, 404 en 405 Sw. betreffende het opzettelijk toedienen, zonder het oogmerk om te doden, van stoffen die de dood kunnen teweeg brengen of van stoffen die de gezondheid zwaar kunnen schaden, indien hierdoor hetzij de dood veroorzaakt wordt, hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, een blijvende ongeschiktheid voor het verrichten van persoonlijke arbeid of het volledig verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een ziekte of tijdelijke ongeschiktheid tot persoonlijke arbeid ;

– de Wet van 18 maart 1818 op de uitoefening der geneeskunde thans vervangen door het K.B. nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de geneeskunst, de uitoefening van de daaraan verbonden beroepen en de geneeskundige commissies. Artikel 2, § 1, van dit K.B. beschouwt onder meer als een daad van onwettige uitoefening van de geneeskunde het gewoonlijk verrichten van elke handeling die tot doel heeft of wordt voorgesteld tot doel te hebben, bij een menselijk wezen, hetzij het instellen of uitvoeren van een behandeling van een fysische of psychische, werkelijke of vermeende pathologische toestand, hetzij de inenting door elk onbevoegd persoon, terwijl door artikel 4, § 1, het gewoonlijk verrichten van alle handelingen die tot doel hebben de bereiding, het te koop aanbieden, de detailverkoop en de terhandstelling, zelfs indien ze kosteloos is, van geneesmiddelen door een dergelijk persoon, als een onwettige uitoefening van de artseneeskunde beschouwd wordt.

– de Wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaap- en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica, waarin onder meer straffen gesteld worden op de invoer, het vervoer, de verkoop, het te koop aanbieden, de afgifte tegen betaling of kosteloos en het bezit van giftstoffen en verdovende middelen ;

– het K.B. van 31 december 1930 omtrent de handel in slaap- en verdovende middelen genomen ter uitvoering van de hierboven vermelde wet. Wat in het bijzonder de geneesheren betreft voorziet artikel 23 van dit K.B. in de bestraffing van elke geneesheer die zonder noodzaak verdovende middelen voorschrijft, toedient of verschaft van aard om een toxicomanie te doen ontstaan, in stand houden of te bevorderen, met de straffen bepaald in de hierboven vermelde Wet van 24 februari 1921, waarvan artikel 4 onder meer de rechter de mogelijkheid geeft tegen de geneesheer een tijdelijk of definitief verbod uit te spreken om nog verder zijn praktijk uit te oefenen. Artikel 19 van dit besluit bepaalt dat de apotheker alleen verdovingsmiddelen mag afleveren op voorschrift van een geneesheer. Hierop wordt door artikel 20 alleen in dringende gevallen een uitzondering gemaakt.

⁴ Werkzaamheden van de studiedienst van het N.I.L.O.S., deel 2 : *De doping*, Brussel 1963.

⁵ Conseil de l'Europe : *Doping des athlètes*, Straatsburg 1964, blz. 33.

⁶ *Ib.*, blz. 7.

⁷ Verslag namens de Commissie van Volksgezondheid en het Gezin uitgebracht door de heer Renquin op de zitting van de Senaat van 18 maart 1965, *Parl. Besch., Senaat*, 1964-65, nr. 233.

⁸ ETIENNE DE RIDDER, "De zelfkant van de sport", *R.W.*, 1964-1965, 1536.

⁹ ETIENNE DE RIDDER, "Doping en recht", *R.W.*, 1963-64, 1197 e.v.

– het K.B. van 6 juni 1960 betreffende de fabricatie, de bereiding en de distributie in het groot en de terhandstelling van geneesmiddelen, waarbij mr. De Ridder de nadruk legt op het belang dat artikel 37 (gewijzigd bij K.B. van 20 november 1962) kan hebben ter voorkoming van het toedienen van sommige verdovende middelen, daar het onder meer bepaalde dat de Minister van Volksgezondheid en het Gezin, wanneer er redenen voorhanden zijn om te oordelen dat een geneesmiddel schadelijk is voor de gezondheid, op verzoek van de geneesmiddelencommissie de verkoop van dit geneesmiddel kon verbieden.

Dit artikel werd inmiddels opgeheven bij artikel 37, 1°, van het K.B. van 10 oktober 1966. De registratie van geneesmiddelen wordt thans geregeld door de Wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen (artikelen 6 tot 8) en door het K.B. van 3 juli 1969 (cfr. artikel 27).

Vermelden we hier dat artikel 6 van de Wet van 25 maart 1964 eveneens bepaalt, dat voor de aflevering van een geregistreerd geneesmiddel een doktersvoorschrift vereist is, tot op het tijdstip van de opheffing van die beperking door de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin.

– het K.B. van 30 november 1962 dat een artikel 44bis toevoegde aan het bovenvermelde K.B. van 6 juni 1960, waarbij bepaald wordt dat op elk ter hand gesteld geneesmiddel de identiteit dient vermeld van diegene die het heeft afgeleverd. Mr. De Ridder vestigt de aandacht op het belang dat dit artikel kan hebben bij de opsporing van een misdrijfpleger, daar het de kans biedt op het spoor te komen van personen die direct de dopingspraktijken in de hand werken.

Vervolgens vestigt hij nog de aandacht op de artikelen 66 en 67 Sw. betreffende de strafbare deelneming daar doping meestal gebeurt "op aanstoken van en overeenkomstig de richtlijnen verstrekt door een al dan niet direct geïnteresseerde derde" en op de artikelen 454, 455 en 457 Sw. betreffende de schadelijke vervalsing van eetwaren, dranken en leefmiddelen "daar waar men weet dat stimulerende middelen dikwijls op een of andere manier in dranken of spijsen vermengd worden om ze aldus toe te dienen". Hij wijst op de zware hoofdstraffen in deze artikelen en op de volgens hem zeer belangrijke bijkomende straffen van artikel 457 Sw., dat onder meer bepaalt dat de rechtbank de aanplakking van het vonnis dient te bevelen op de plaatsen die zij bepaalt, en de opname ervan geheel of bij uittreksel in de bladen die zij aanwijst.

4. Ik heb gemeend dat het nuttig kon zijn deze lijst hier opnieuw weer te geven, daar deze wetgeving, rekening houdend met de inmiddels aangebrachte en vermelde wijzigingen, naast de inmiddels tot stand gekomen Wet van 2 april 1965 waarbij de dopingpraktijk verboden wordt bij sportcompetities, nog steeds kan gehanteerd worden bij de beteugeling en de preventie van deze praktijken.

5. Het bleek echter zeer snel dat de gerechtelijke acties gebaseerd op bovenvermelde wetgevingen het wel mogelijk maken op te treden tegen geneesheren en verzorgers, doch dat dit niet het geval was voor de zich doperende sportbeoefenaars zelf, die meestal vrijgesproken werden van de telastlegging een inbreuk gepleegd te hebben op de Wet van 24 februari 1921 door in het bezit te zijn van stimulerende middelen.

In zijn rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Luik op 1 september 1966 merkt procureur-generaal Jean Constant inderdaad terecht op, dat het moeilijk vol te houden is dat een atleet "in het bezit is" van deze stoffen wanneer ze hem door een verzorger, hetzij ingespoten, hetzij oraal toegediend zijn¹⁰.

6. Bovendien behoren niet alle dopingsmiddelen tot de in de Wet van 24 februari 1921 en het Uitvoeringsbesluit van 31 december 1930 opgesomde stoffen.

7. Tenslotte werd de zaak nog ingewikkelder gemaakt door een verschil tussen de Franse en de Nederlandse tekst van dit besluit. Terwijl de Franse tekst inderdaad gewoon "het in bezit hebben" beoogt, vereist de Nederlandse tekst daarentegen "het voor de verkoop in het bezit hebben".

Hoewel mr. De Ridder betoogt dat de wetgever duidelijk het enkelvoudig bezit bedoelde is de rechtspraak hem hierin niet gevolgd en vereiste zij een bezit met het oog op de verkoop zodat de atleten zelf verder vrijuit blijven gaan¹¹.

8. Er werd dan ook van verschillende zijden aangedrongen op een nieuwe duidelijke en allesomvattende wetgeving.

Op 17 juni 1964 diende senator Lahaye een wetsvoorstel in waarbij de toediening van opwekkende middelen aan de deelnemers van wielervedstrijden en sportcompetities verboden werd.

Beperkt tot drie artikelen verbood dit voorstel opwekkende middelen toe te dienen aan atleten die aan sportcompetities deelnemen; het verbood de atleten zich deze opwekkende middelen toe te dienen of te laten toedienen, en bestrafte tenslotte het bezit van opwekkende middelen met het oogmerk ze toe te dienen aan atleten die aan een sportcompetitie deelnemen¹².

9. Daar dit wetsvoorstel als ontoereikend beschouwd werd, omdat het noch een definitie gaf van de doping, noch de opsporing ervan organiseerde, diende de Regering op 2 februari 1965 een ontwerp in, dat de huidige Wet van 2 april 1965 waarbij de dopingspraktijk verboden wordt bij sportcompetities" geworden is.

¹⁰ J. CONSTANT, "La répression de la pratique du doping à l'occasion des compétitions sportives", *J.T.*, 1966, 573 e.v.

¹¹ ETIENNE DE RIDDER, "Doping en recht", *R.W.*, 1963-64, 1202 en 1293, en "De zelfkant van de sport", *R.W.*, 1964-65, 1535.

¹² *Parl. Besch., Senaat*, 1963-64, nr. 284.

10. Naast deze wetgevende arbeid werden eveneens op disciplinair gebied artikelen waarbij de doping verboden wordt, opgenomen in de reglementen van verschillende nationale en internationale sportfederaties en vaardigde het internationaal olympisch comité eveneens een dopingsreglement uit dat van kracht is op de olympische spelen.

III. De Wet van 2 april 1965

A. PROBLEMEN ROND DE DEFINITIE VAN DE DOPING

1. Zoals reeds vermeld was een der kritieken op het wetsvoorstel Lahaye, dat het geen definitie van de doping gaf, terwijl het voor de rechtszekerheid toch zeker nodig was dat de wetgever duidelijk zou omschrijven wat hij onder doping verstaat.

Het is immers evident dat men, nu niet betwist wordt dat de sportbeoefenaar nood heeft aan een medische begeleiding, indien men strafrechtelijk wil optreden, duidelijk de grens dient te trekken tussen wat als een normale geneeskundige verzorging dient te worden aangemerkt en wat als een opwekkend middel dient beschouwd.

2. Zo maakte de definitie die door het Europees colloquium te Uriage gegeven werd een onderscheid tussen de medische begeleiding en het toedienen van dopingsprodukten waar het zegt :

"Le doping n'est pas la préparation physiologique de l'athlète. Cette préparation est essentielle et doit rester sous contrôle médical.

"Est considéré comme doping l'utilisation de substances et de tout moyen destiné à augmenter artificiellement le rendement en vue ou à l'occasion de la compétition et qui peut porter préjudice à l'intégrité physique et psychique de l'athlète"¹³.

3. De definitie die door de werkgroep van de Raad van Europa aanvaard werd legt bovendien de nadruk op het ethisch verwerpelijke van dopingspraktijken daar ze zegt :

"Le doping est l'administration à un sujet sain, ou l'utilisation par lui-même et par quelque moyen que ce soit, d'une substance étrangère à l'organisme, de substances physiologiques en quantité ou par une voie anormale, et ce dans le seul but d'augmenter artificiellement et de façon déloyale la performance de ce sujet à l'occasion de sa participation à une compétition. Certains procédés psychologiques créés afin d'augmenter la performance du sujet peuvent être considérés comme étant du doping"¹⁴.

4. Zo kan de lijst van omschrijvingen die door allerlei instanties, werkgroepen of auteurs gegeven werden, nog verlengd worden¹⁵. Doch met bovenstaande

definities die rechtstreeks aanleiding gegeven hebben tot die van artikel 1, § 1, van de Wet van 2 april 1965 kan in het kader van dit preadvies volstaan worden.

Ze drukken inderdaad de twee strekkingen uit die bij het definiëren van het dopingsverschijnsel naar voren komen en die ook bij de bespreking in het Belgische Parlement tot levendige discussies aanleiding hebben gegeven.

5. Enerzijds vindt men de voorstanders van het opnemen in de definitie van de aantasting van de sportmoraal die door de beoefenaar van deze praktijken gepleegd wordt, terwijl men zich anderzijds wenst te beperken tot de vermelding van het gevaar voor de gezondheid der atleten.

6. Uiteindelijk is het de tweede strekking die het in de Belgische Wetgevende Kamers gehaald heeft, zodat de definitie luidt :

"Ten aanzien van deze wet wordt als dopingspraktijk beschouwd, het gebruik van substanties of het aanwenden van middelen met het oog op het kunstmatig opvoeren van het rendement van de atleet die deelneemt aan, of zich voorbereidt op een sportcompetitie, wanneer hierdoor schade kan veroorzaakt worden aan zijn fysische of psychische gaafheid".

Dit, nadat een amendement verworpen werd van senator Lahaye, waarin deze voorstelde de woorden "het kunstmatig opvoeren" te vervangen door "het kunstmatig en oneerlijk opvoeren"¹⁶.

7. De argumentatie voor het verwerpen van dit amendement in de Commissie van de Senaat voorgedragen door de Minister van Volksgezondheid en het Gezin was tweërlei :

a) zedelijke- en sportethische begrippen liggen buiten de sanitaire bekommernissen¹⁷ en het is niet de taak van de Minister van Volksgezondheid dergelijke begrippen in overweging te nemen¹⁸, hetgeen de procureur-generaal Constant de bedenking ontlokt, dat de bescherming van de moraal alle ministeriële departementen aangaat en ook de wetgevende kamers niet onverschillig laten kan¹⁹ ;

b) het aanvaarden van dit amendement zou bovendien tot gevolg hebben dat de werkingssfeer van het ontwerp zou vernauwd worden²⁰. Hiermede kan procureur-generaal Constant wel akkoord gaan daar het amendement inderdaad met zich zou gebracht hebben dat een nieuw constitutief element aan het misdrijf toegevoegd werd en het parket bijgevolg ook een deloyaal doel bij gebruik van stimulantia had dienen te bewijzen.

Op deze laatste opmerking na, lijkt me heel de discussie echter weinig zin te hebben. Wegens het feit

¹⁶ Parl. Besch., Senaat, 1964-65, nr. 248.

¹⁷ Parl. Besch., Senaat, 1964-65, nr. 95, memorie van toelichting.

¹⁸ Parl. Besch., Senaat, 1964-65, nr. 233, blz. 8.

¹⁹ J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 575.

²⁰ Parl. Besch., Senaat, 1964-65, nr. 233, blz. 11.

¹³ Conseil de l'Europe : *op. cit.*, blz. 33.

¹⁴ *Ib.*, blz. 5.

¹⁵ Zie onder meer de lijst opgesomd door MARIE-JOSÉE MIMIAGUE, *op. cit.*, blz. 10 tot 14.

dat de doping alleen in de sportwereld wordt bestreden, kan moeilijk ontkend worden, dat aan de wet, ondanks alle tegenovergestelde beweringen, eveneens het in stand houden van de sportmoraal ten grondslag lag. Anders is het moeilijk uitlegbaar dat de gezondheidsbekommernissen van wetgever en regering alleen gelden voor de sportbeoefenaars en niet voor de andere leden van de maatschappij die evenzeer aan deze kwaal onderhevig zijn.

9. Ook in de definitie die in de Franse Wet van 1 juni 1965 "tendant à la répression de l'usage des stimulants à l'occasion des compétitions sportives" opgenomen werd, wordt het ethische element niet vermeld, hoewel uit de parlementaire debatten blijkt dat de bedoeling en de bekommernis om de sportmoraal hoog te houden voorop zaten²¹.

De Franse wet bepaalt in haar artikel 1 :

"Sera puni d'une amende de 500 à 5000 fr. quiconque aura en vue ou en cours d'une compétition sportive utilisé sciemment une des substances déterminées par règlement d'administration publique qui sont destinées à accroître artificiellement et passagèrement ses possibilités physiques et sont susceptibles de nuire à sa santé".

B. DE MISDRIJVEN

Door de Wet van 2 april 1965 werden vijf nieuwe misdrijven gecreëerd :

1) het gebruik van dopingssubstanties en het aanwenden van dopingsmiddelen door de sportbeoefenaar ;

2) het bezit van deze substanties en middelen door de sportbeoefenaar ;

3) het vergemakkelijken op welke wijze ook van de dopingspraktijk ;

4) het niet toestemmen in of zich verzetten tegen de inspecties of monsternemingen door de bevoegde personen ;

5) het uitoefenen van de taak van verzorger van een atleet zonder door de betrokken sportfederatie te zijn erkend.

1) *Het gebruik van dopingssubstanties en het aanwenden van dopingsmiddelen door de sportbeoefenaar*

Door de combinatie van artikel 1, § 1, art. 2 en art. 7, § 1, wordt bestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met een geldboete van 26 fr. tot 2000 fr. of met één van die straffen alleen de atleet die tijdens of bij de voorbereiding van een sportcompetitie substanties gebruikt of middelen aanwendt, met het oog op het kunstmatig opvoeren van zijn rendement wanneer hierdoor schade kan veroorzaakt worden aan zijn fysische of psychische gaafheid.

²¹ MARIE-JOSÉE MIMIAGUE, *op. cit.*, blz. 18 e.v.

De materiële bestanddelen van het misdrijf

Uit de studie van de materiële bestanddelen van dit misdrijf, die bestaan uit de uitwendig waarneembare gedragingen²² blijkt :

Het gebruik der substanties of het aanwenden der middelen dient te geschieden tijdens of bij de voorbereiding van de sportcompetitie.

1. Hier staan we voor een eerste vaagheid in de tekst van de wet die aanleiding gegeven heeft tot interpretatiemoeilijkheden en dit ongetwijfeld nog zal doen.

Wat dient inderdaad verstaan te worden onder "de voorbereiding op een sportcompetitie" ? Wanneer begint en eindigt deze, en welke gedragingen behoren ertoe ?

Wij komen hierop terug bij de bespreking van het tweede misdrijf, het bezit van deze substanties en middelen, daar de daar besproken juridische perikelen van letter C een treffende illustratie zijn van deze moeilijkheid.

2. Door sommige auteurs werd bovendien het probleem gesteld of, daar de term "competitie" een wedstrijd onder verschillende atleten veronderstelt, de wet van toepassing is op de atleet die op zijn eentje een recordpoging waagt.

Procureur-generaal Constant geeft desbetreffend echter als zijn mening te kennen dat het niet noodzakelijk is dat de deelnemers gelijktijdig op het terrein aanwezig zijn en dat er competitie is zodra een atleet een ander atleet als recordhouder wenst te onttronen.

Bovendien betoogt hij dat de geest van de wet vereist dat elke atleet tegen het gevaar van de doping voor zijn gezondheid beschermd wordt²³.

3. We vestigen er tenslotte nog de aandacht op dat eensdeels door de wet alle sportcompetities zonder onderscheid bedoeld worden, doch anderzijds de wet niet kan toegepast worden op andere dan sportactiviteiten, zodat bv. theatermensen, zakenmensen, vrachtwagenbestuurders of studenten buiten het toepassingsgebied ervan vallen.

De door de atleet gebruikte substanties of aangewende middelen dienen van die aard te zijn dat schade kan veroorzaakt worden aan zijn fysische of psychische gaafheid.

1. Een eerste opmerking geldt het verschil met de Franse wet die alleen het gebruik van substanties voorziet (qui conque aura... utilisé des substances déterminées par règlement d'administration publique), terwijl de Belgische wet het heeft over het gebruik van

²² VANHOUDT en CALEWAERT, *Belgisch Strafrecht*, II, blz. 335 e.v.

²³ J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 577.

substanties en het aanwenden van middelen. Dit maakt het dus mogelijk ook andere dopingspraktijken te beteugelen dan de medicamenteuse, zoals bv. de hypnose²⁴.

2. Uit de bewoordingen van de tekst blijkt dat het voldoende is dat een mogelijkheid bestaat dat aan de gezondheid van de atleet schade toegebracht wordt zonder dat dit inderdaad moet gebeurd zijn.

Daarentegen zal er geen strafbaar feit zijn indien de ingenomen substanties of aangewende middelen onschadelijk zijn voor de psychische of fysische gezondheid van de atleet.

Hier wordt dus duidelijk het verschil gemaakt tussen de normale en noodzakelijke medische begeleiding van de sportbeoefenaar en de doping²⁵.

3. Terwijl de Franse wetgever de doping beschouwt als het gebruik van substanties, waarvan de lijst limitatief bepaald wordt²⁶ laat de Belgische wetgever de beoordeling, van het feit of een bepaald middel al dan niet als schadelijk voor de gezondheid dient beschouwd, over aan de soevereine appreciatie van de feitenrechter.

Wel wordt in artikel 1, § 2, van de wet gezegd dat de Koning op advies van de Antidopingcommissie, ingesteld bij artikel 3 van de wet, een niet beperkende lijst van bedoelde substanties en middelen vast zal stellen met eventuele opgave, wat de substanties betreft, van de verboden dosis.

Dit betekent dus dat wat substanties en middelen betreft die op deze lijst zullen voorkomen, een wettelijk vermoeden zal bestaan dat zij schadelijk zijn voor de gezondheid en dus binnen het toepassingsgebied van de wet vallen, terwijl het de rechter echter mogelijk blijft vast te stellen dat ook andere substanties en middelen dit schadeverwekkend effect hebben.

De bedoeling hiervan is te voorkomen dat nieuwe substanties of middelen die nog op de lijst niet voorkomen, straffeloos zouden kunnen gebruikt worden.

Zoals procureur-generaal Constant opmerkt brengt de farmaceutische industrie inderdaad steeds nieuwe produkten op de markt zodat de op te stellen lijst zeer snel onvolledig zal zijn en steeds zal dienen aangevuld. Naast alle andere gegevens die het Departement van Volksgezondheid en het Gezin ter kennis zullen worden gebracht, zal dit nu eveneens kunnen gebeuren op basis van de rechtspraak die zich desbetreffend zal ontwikkelen²⁷.

4. De Antidopingcommissie werd door de Minister geïnstalleerd in april 1967. Sindsdien wachten we echter nog altijd op de resultaten van haar werking.

Het lijkt inderdaad dat zij betreffende het opstellen van deze lijst tot geen akkoord is kunnen komen.

²⁴ MARIE-JOSÉE MIMIAGUE, *op. cit.*, blz. 42.

²⁵ J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 577.

²⁶ Deze lijst werd vastgesteld bij Decreet nr. 66-373 van 10 juni 1966.

²⁷ J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 576.

Enerzijds blijkt de commissie verdeeld te zijn geweest tussen voorstanders van het opstellen van een uitgebreide en naar volledigheid strevende opsomming, en leden die het wilden houden bij een beperkte indicatieve lijst, terwijl anderzijds de leden van de commissie, wat heel wat produkten betreft, niet tot een overeenstemming konden komen of deze al dan niet als doping dienen beschouwd.

5. In de huidige stand van zaken blijven de rechtbanken dus hun volledig appreciatierecht voor alle produkten bewaren, met als gevolg dat zij steeds een beroep zullen doen op experts die er ook verschillende meningen kunnen op na houden, zodat de mogelijkheid bestaat dat atleet x zal gestraft worden voor het nemen van een produkt waarvoor atleet y zal vrijgesproken worden.

6. Zowel voor de rechtszekerheid van de sportbeoefenaar, zoals we verder zullen zien, als voor die van zijn behandelende geneesheer, is deze toestand weinig geruststellend. Wegens het indicatieve karakter van de op te stellen lijst kan trouwens de vraag worden gesteld of hier wat aan veranderen zal als de lijst wel klaar komt.

Vandaar dat er thans stemmen opgaan om niet een opsomming van verboden substanties te geven doch wel een lijst met toegelaten produkten op te stellen.

Het morele bestanddeel

1. Uit het oogpunt van de klassieke leer van het strafrecht dient het hier besproken misdrijf als een opzettelijk misdrijf beschouwd, daar het moreel element erin bestaat dat de dader vrijwillig een daad stelt die door de wet verboden wordt.

Bij de opzettelijke misdrijven wordt bovendien een onderscheid gemaakt tussen het algemeen opzet dat bestaat uit het willen verwezenlijken van de door de wet als wederrechtelijk omschreven situatie en het bijzonder opzet waarbij de wet bovendien rekening houdt met de beweegredenen die de dader hebben bezield.

Deze beweegredenen bestaan dan niet in de louter persoonlijke of subjectieve beweegredenen, maar in de objectieve door de wet bedoelde beweegredenen die als zodanig in de omschrijving van het misdrijf is opgenomen²⁸.

Uit de redactie van de wet blijkt dat hier een bijzonder opzet vereist is opdat er sprake zou kunnen zijn van een misdrijf.

Opdat er van dopingspraktijk sprake zou kunnen zijn vereist artikel 1, § 1, van de wet inderdaad dat de voor de gezondheid schadelijke substanties of middelen gebruikt of aangewend worden "met het oog op het kunstmatig opvoeren van het rendement van de atleet".

Ook uit het oogpunt van de leer verdedigd door

²⁸ VANHOUDT en CALEWAERT, *op. cit.*, blz. 358.

prof. Legros²⁹ dient vastgesteld, dat de wetgever een bijzonder moreel element vereist als werkelijk bestanddeel van het misdrijf³⁰.

Dit betekent dus enerzijds dat het misdrijf bestaat zodra voor de gezondheid schadelijke substanties of middelen gebruikt of aangewend worden, met het oog op het kunstmatig opvoeren van het rendement zonder dat dit rendement inderdaad opgevoerd werd of zonder dat zelfs de gebruikte substanties of aangewende middelen inderdaad van die aard zijn dat ze het rendement kunstmatig kunnen opvoeren.

Voldoende is dus dat de sportbeoefenaar van mening was dat hij hierdoor inderdaad betere prestaties leveren kon, en daarom zijn toevlucht gezocht heeft tot deze substanties en middelen.

Anderzijds zal het parket echter het bewijs dienen te leveren van het feit dat de atleet inderdaad deze produkten genomen heeft met als doel zijn rendement kunstmatig op te voeren daar dit een bestanddeel van het misdrijf is.

2. Het belang hiervan wordt onmiddellijk duidelijk wanneer men bedenkt dat heel wat gewone geneesmiddelen, waarvan vele zelfs zonder doktersvoorschrift verkrijgbaar zijn, en die dagelijks als verzorgingsmiddel gebruikt worden, als dopingsprodukten kunnen beschouwd worden.

Overbekend is het probleem van de neusdruppels die genomen worden bij verkoudheden en die efedrine bevatten.

3. Bij de bespreking van het wetsontwerp in de Senaat werd ook aandacht besteed aan dit probleem. Zo werd een amendement ingediend ertoe strekkend geen straffen te stellen voor het geval dat de atleet zich op een geneeskundig voorschrift kan beroepen.

Het amendement werd evenwel verworpen op verzoek van de minister, die vreesde dat het gevaaren van allerlei misbruiken inhield en de wet zou kunnen ontzenuwen³¹.

4. Indien een atleet zich op een medisch attest beroept, zou het thans volgens procureur-generaal Constant aan de dokter toekomen te bewijzen, dat de door de atleet gebruikte substanties of aangewende middelen niet met het oogmerk zijn rendement te verhogen werden voorgeschreven, maar een voor zijn gezondheid noodzakelijke behandeling inhielden. De sportbeoefenaar zal dan als rechtvaardigingsgrond de noodtoestand (l'état de nécessité) kunnen aanvoeren en ongestraft blijven³².

5. Maar aangezien de tekst van de wet, die duidelijk is en bijgevolg voor geen interpretatie vatbaar³³,

²⁹ Prof. R. LEGROS, *A.P.R.*, Tw. *Opzet*.

³⁰ VANHOUDT en CALEWAERT, *op. cit.*, blz. 358.

³¹ *Parl. Besch.*, Senaat, 1964-65, nr. 233.

³² J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 577.

³³ Cfr. onder meer Cass., 22 november 1949, *Pas.*, 1950, I, 179; Cass., 10 juni 1952, *Pas.*, 1952, I, 650; Cass., 16 juni 1953, *Pas.*, 1953, I, 817.

het doel het rendement van de atleet te verhogen als een element van het misdrijf beschouwt, wil het me voorkomen dat door deze stelling de bewijslast omgekeerd wordt.

Het is inderdaad de taak van het openbaar ministerie te bewijzen, dat de opgespoorde substanties of middelen gebruikt werden met het doel het rendement kunstmatig te verhogen en niet om een andere reden.

6. Daar het uiteraard geoorloofd is middelen te gebruiken met het doel zijn rendement te verhogen wanneer ze niet schadelijk zijn voor de gezondheid van de atleet, dient ook aandacht te worden aan het vereiste dat, volgens de klassieke leer, eveneens het algemeen opzet aanwezig moet zijn, te weten dat te doen wat door de wet verboden is, hier dus opzettelijk substanties te gebruiken of middelen aan te wenden, die voor de gezondheid schadelijk zijn.

7. Indien bv. de atleet er zich niet van bewust was en er zich menselijkerwijze gesproken niet van bewust kon zijn, dat de gebezigde substanties of middelen voor zijn psychische of fysische gaafheid gevaarlijk zijn, ontbreekt natuurlijk het intentioneel element van het misdrijf en kan er geen bestraffing zijn.

Volgens de klassieke leer zal ook hier de bewijslast op het Parket rusten.

8. Volgens de leer van prof. Legros, die het begrip algemeen opzet niet aanvaardt, en die indien de wet zelf niet in een afzonderlijk moreel element voorziet, het misdrijf als voltrokken beschouwt zodra de door de wet strafbaar gestelde handeling gepleegd wordt, zal de atleet daarentegen een rechtvaardigingsgrond dienen aan te voeren en te bewijzen, zoals bv. zijn onwetendheid, om ongestraft te blijven.

In deze zin sprak het Hof van Cassatie zich uit in zijn arrest van 23 december 1968 :

"N'est pas régulièrement motivée la décision qui condamne le prévenu pour infraction de l'article 7, paragraphe 1, 1°, de la loi du 2 avril 1965 interdisant la pratique du doping à l'occasion des compétitions sportives sans rencontrer de manière adéquate la défense par laquelle il excipait de son ignorance du caractère nocif du produit dont l'utilisation ou la détention lui étaient reprochées en invoquant diverses circonstances à l'appui de son soutènement"³⁴.

2) *Het bezit van dopingsubstanties en middelen door de atleet*

Door artikel 7, § 1, 1°, wordt eveneens strafbaar gesteld de atleet die in dezelfde omstandigheden "tijdens of bij de voorbereiding van een sportcompetitie" substanties of middelen in zijn bezit heeft die zijn rendement kunstmatig kunnen opvoeren en tevens voor zijn fysische of psychische gaafheid schadelijk kunnen zijn.

³⁴ Cass., 23 december 1968, *Pas.*, 1969, I, 379.

Het materiële element

1. Geïnspireerd door de hierboven geschetste moeilijkheden die de toepassing van de Wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaap- en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en het uitvoeringsbesluit van 31 december 1930 met zich brachten, heeft de wetgever hier dus het louter bezit strafbaar gesteld.

Dit trouwens in tegenstelling met de Franse wet die alleen het gebruik ("quiconque aura... utilisé...") van dopingsmiddelen bedoelt.

2. Hierboven werd reeds de aandacht gevestigd op de interpretatiemoeilijkheden die de bepaling "tijdens of bij de voorbereiding van een sportcompetitie" met zich brengt door de vaagheid van de tekst.

Wanneer begint en eindigt inderdaad de voorbereiding van een sportcompetitie en welke fysische of psychische activiteiten moeten hiertoe gerekend?

De juridische perikelen die renner C. thans meemaakt bewijzen de realiteit van deze moeilijkheid. Op 5 maart 1973 wordt hij door de Correctionele Rechtbank te Oudenaarde veroordeeld tot een geldboete van 1.000 fr. met uitstel gedurende drie jaar, en tot een verbod gedurende één maand deel te nemen aan wedstrijden, terwijl de publicatie bij uittreksel van het vonnis bevolen wordt in het officieel orgaan van de Belgische wielrennersport.

De rijkswacht had namelijk op 10 juli 1972 rond 11.50 u. opwekkende middelen gevonden in een toiletzak die zich in zijn wagen bevond terwijl hij ingeschreven was om deel te nemen aan een wedstrijd die om 13 u. moest beginnen.

Bij arrest van 11 oktober 1973 werd hij door het Hof van Beroep te Gent echter vrijgesproken daar het hof van oordeel was, dat niet bewezen werd dat hij zich voorbereide op een wedstrijd, daar deze laatste meer dan één uur na de door de rijkswacht verrichte vaststellingen diende te beginnen.

Dit arrest werd nochtans vernietigd door het Hof van Cassatie dat in een arrest van 29 april 1974 van oordeel was dat het aangetast was door een tegenstrijdigheid in de motieven.

Het cassatiearrest is onder meer als volgt gemotiveerd:

"Attendu que le sens des termes 'se prépare' à une compétition sportive et 'préparation' à celle-ci n'étant pas défini par la loi du 2 avril 1965, ces termes doivent s'entendre dans leur sens usuel de 'se mettre en état ou en mesure de' participer à une compétition sportive.

"Attendu que dès lors l'arrêt n'a pu sans se contredire relever, d'une part, que le défendeur, coureur-cycliste professionnel, domicilié à..., était inscrit pour participer à Grammont à une course cycliste dont le départ allait être donné à 13 h. et que la gendarmerie avait trouvé les substances incriminées (terneurine

H. 5000 e H ept. A. Myl R. Delalande)... vers 11.50 h. dans un sac de toilette appartenant au prévenu et se trouvant dans sa voiture et décider d'autre part qu'il n'est pas établi que le défendeur a détenu les substances au moyen visé à la prévention 'lors de sa préparation' à une compétition sportive, pour le motif que 'le départ' de la course cycliste 'allait être donné... plus d'une heure après les constatations de la gendarmerie'."

Daar zoals het Hof van Cassatie vaststelt en zeer terecht, de wetgever de termen "zich voorbereiden op" een sportcompetitie en "voorbereiding" niet gedefinieerd heeft, kan men hier bovendien de vraag stellen of het niet gaat om een feitenkwestie die soeverein beoordeeld wordt door de feitenrechter, en of deze laatste, in casu het Hof van Beroep te Gent, in plaats van zich tegen te spreken, niet louter in feite vastgesteld heeft dat de betrokken renner zich op het ogenblik van de vaststelling niet aan het voorbereiden was op de competitie die pas een uur later aanving?

Kan men tenslotte het feit of men zich al dan niet voorbereidt op een wedstrijd laten afhangen van een "tijdspanne"?

Bestaat de voorbereiding niet eerder in hetzij een aantal fysische of psychische gedragingen?

3. In tegenstelling met het hierboven besproken misdrijf, het gebruik of het aanwenden van doping-substanties en middelen, is het kunstmatig opvoeren van het rendement van de atleet hier geen moreel element van het misdrijf, doch wel een materieel element.

Dit betekent dus dat, terwijl het voor het eerste misdrijf niet noodzakelijk was dat de ingenomen schadelijke middelen inderdaad van die aard waren dat ze het rendement konden opvoeren, doch dat diende bewezen te worden dat dit de bedoeling van de atleet was, hier wel degelijk de materiële vereiste gesteld wordt dat deze middelen de prestaties kunnen verhogen.

Eenzijds is hierbij niet noodzakelijk dat dit inderdaad het geval geweest is. De mogelijkheid is voldoende.

Anderzijds echter zal er geen misdrijf zijn wanneer zou blijken dat de middelen en substanties die de atleet in zijn bezit had niet van die aard waren dat ze zijn rendement konden opvoeren al waren ze schadelijk voor zijn gezondheid.

Dit is helemaal niet onwaarschijnlijk, nu reeds gebleken is dat bepaalde stimulantia waarvan de atleet overtuigd was dat ze zijn prestaties zouden verhogen, naar achteraf bleek een tegengesteld effect hadden. Het organisme van elk individu kan inderdaad anders reageren op bepaalde substanties³⁵.

Procureur-generaal Constant spreekt in dit geval

³⁵ Dr. A. DIRIX, *Doping - Theorie en praktijk*, blz. 8.

van een putatief misdrijf dat niet tot de dopingspraktijk behoort en dus onbestraft blijft³⁶.

Door het verschil in formulering van artikel 1, dat de dopingspraktijk definieert, en van artikel 7, § 1, waar het het bezit van substanties en middelen strafbaar stelt, zal er eveneens geen strafbaar feit voorhanden zijn, indien de atleet in het bezit gevonden wordt van middelen die voorkomen op de lijst opgesteld door de antidopingscommissie, en dus door de wetgever als schadelijk voor zijn fysische en psychische integriteit worden beschouwd, indien blijkt dat deze middelen geen stimulerend effect op hem hebben.

4. Wat tenslotte het element betreft dat de substanties of middelen zo dienen te zijn dat zij schade kunnen berokkenen aan de fysische of psychische integriteit van de atleet, volstaat het hier te verwijzen naar hetgeen desbetreffend gezegd werd bij de bespreking van de telastlegging betreffende het gebruik en het aanwenden van deze substanties en middelen.

Het morele element

1. Zoals uit het hierboven uiteengezette reeds blijkt vereist dit misdrijf geen bijzonder opzet.

2. Het zal dus in het kader van de klassieke leer voldoende zijn dat het algemeen opzet bewezen is, namelijk het vrijwillig stellen van een handeling die men door de wet verboden weet, in casu dus het vrijwillig bezitten van middelen of substanties die schadelijk voor de gezondheid zijn en die een verhoging van zijn rendement kunnen met zich brengen.

3. Volgens de leer van prof. Legros zal het misdrijf als voltrokken beschouwd worden zodra de door de wet strafbaar gestelde handeling gepleegd wordt, tenzij de atleet zich op een rechtvaardigingsgrond kan beroepen.

3) Het vergemakkelijken op welke wijze ook van de dopingspraktijk

1. Door artikel 7, § 1, 2°, wordt gestraft hij die met overtreding van artikel 2 de dopingspraktijk op welke wijze ook vergemakkelijkt. Artikel 2 verbiedt principieel dit feit.

2. Er dient inderdaad vastgesteld dat één der belangrijkste oorzaken van de dopingskwaal, die de moderne sportbeoefening teistert, gelegen is bij de omgeving van de atleet. Managers, trainers, verzorgers en sportdirecteuren hebben reeds menig atleet aangezet tot doping en er de materiële mogelijkheden toegeschapen. Voor hen telt inderdaad meestal het resultaat en de publiciteit die ermee gepaard gaat, terwijl

de gezondheid van de hun toevertrouwde atleet op de achtergrond geschoven wordt³⁷.

Hierbij dient tevens vastgesteld dat heel wat geneesheren evenmin vrijuit gaan en een zware verantwoordelijkheid dragen.

3. De Belgische wetgever heeft gemeend deze situatie te kunnen tegengaan door het vergemakkelijken van de dopingspraktijk als een afzonderlijk misdrijf in de wet op te nemen.

Hij heeft zich dus niet tevreden gesteld met de loutere toepassing desbetreffend van de artikelen 66 tot 69 Sw. betreffende de deelneming.

Dit heeft tot gevolg dat ook voor "de medeplichtige" dezelfde straffen gelden als voor de atleet, namelijk een gevangenisstraf van 8 dagen tot 3 maanden en een geldboete van 26 fr. tot 2.000 fr. of één van deze straffen alleen, terwijl eveneens "de eenheid van misdrijf" vereist bij de deelneming hier niet aanwezig dient te zijn en de toepassingsmogelijkheden van de wet dus aanzienlijk uitgebreid worden.

4. Dit werd bevestigd door het Hof van Cassatie in zijn arrest van 22 april 1968, dat een arrest van het Hof van Beroep te Gent van 31 oktober 1967 bevestigde, waarbij een geneesheer die een renner captagon had voorgeschreven, veroordeeld werd ondanks het feit dat de renner dit produkt uiteindelijk niet gebruikt had, en slechts veroordeeld werd wegens het in bezit hebben van dit produkt.

Het Hof van Beroep ging ervan uit dat door dit voorschrift de renner in de mogelijkheid gesteld werd zich dit produkt aan te schaffen, waardoor hij zich kon dopen en dat bijgevolg de dokter deze praktijk had vergemakkelijkt³⁸.

5. Volgens procureur-generaal Constant zouden zo eveneens diegenen kunnen veroordeeld worden, die zonder het medeweten van de sportbeoefenaar deze laatste dopingsprodukten toedienen zoals de supporter die onder het voorwendsel "zijn" atleet te willen verfrissen, hem een oranjeappel geeft volgepropt met amfetamines terwijl de renner hiervan niet op de hoogte is.

Dit lijkt me echter niet zo zeker. De dopingspraktijk veronderstelt inderdaad volgens artikel 1, § 1, het intentioneel element, namelijk dat de produkten door de atleet ingenomen worden met het oog op het kunstmatig opvoeren van zijn rendement.

De atleet echter die onwetend dopingsprodukten gebruikt, beoefent de dopingspraktijk niet daar het vereiste intentioneel element ertoe ontbreekt.

Bijgevolg kan ook van diegene die hem deze pro-

³⁷ Cfr. desbetreffend de talrijke getuigenissen van renners opgetekend door JAN EMIEL DAELS in *Strijd in de wielersport*, Gent 1970.

³⁸ Cass., 22 april 1968, *Pas.*, 1968, I, 999.

³⁶ J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 577.

dukten toedient niet gezegd worden dat hij de dopingspraktijk vergemakkelijkt, want deze is onbestaande.

Men kan natuurlijk beweren, dat hij de dopingspraktijk zelf beoefent doordat hij met het oog op het kunstmatig opvoeren van het rendement van de atleet, middelen aanwendt die schade kunnen berokkenen aan diens fysische of psychische gaafheid, doch dit wordt door artikel 2 alleen verboden en door artikel 7 alleen bestraft, indien het door de atleet zelf gebeurt.

Indien dit de bedoeling van de wetgever niet geweest is, dient toch vastgesteld dat hij zich in dit geval vrij slordig heeft uitgedrukt, daar het een nogal onlogische situatie is dat het toedienen van dopingsprodukten strafbaar is indien dit met medeweten van de atleet gebeurt en niet strafbaar indien het gebeurt zonder dit medeweten.

6. Besteden we tenslotte nog aandacht aan het probleem van tal van geneesheren die een atleet onder hun patiënten hebben en die, indien ze hem de medicamenten voorschrijven waarmee ze elke andere patiënt behandelen, zich plots voor de beschuldiging kunnen gesteld zien de dopingspraktijk te hebben vergemakkelijkt.

Natuurlijk zal steeds dienen nagegaan te worden of het moreel element van het misdrijf aanwezig is in hoofde van de dokter, namelijk de bedoeling bewust de wet te overtreden, en of er geen rechtvaardigingsgrond zoals de noodtoestand of de onwetendheid aanwezig is.

Men ziet echter onmiddellijk de moeilijkheden in, waarvoor de dokter die zijn goede trouw bewijzen wil, zal staan.

De Hoge Raad van de Orde der geneesheren heeft dan ook gemeend de geneesheren het volgende advies desbetreffend te moeten geven :

"De Hoge Raad meent dat iedere dokter die ertoe gebracht wordt een patiënt, die hem als sportbeoefenaar bekend is, dergelijke produkten voor te schrijven – niet om de sportprestaties van zijn patiënt te verhogen, wat strafbaar is, maar werkelijk met het doel hem de beste behandeling te verzekeren – de morele plicht heeft zijn patiënt uitdrukkelijk in te lichten over de aard van die produkten en hem heel bijzonder attent te maken op de gevolgen die in verband met de Wet van 2 april 1965 uit de voorgeschreven behandeling kunnen voortvloeien. In bepaalde gevallen zal deze waarschuwing gepaard moeten gaan met de stellige raadgeving niet deel te nemen aan sportcompetities.

Het is dan ook voor de dokter, die het zogenaamd dopingsprodukt heeft voorgeschreven, raadzaam zich een geschreven attest te laten afgeven waarbij de patiënt verklaart bedoelde waarschuwing en raad te hebben gekregen. Inderdaad zo de geneesheer aan disciplinaire, ja zelf strafrechterlijke vervolging wil

ontkomen, zal hij de last hebben te bewijzen dat het om een echte geneeskundige behandeling ging.

Tenslotte, zo tussen de geneesheer, die de medische begeleiding van de atleet op zich neemt, en een sportgroepering een rechtsverband bestaat, waardoor de arts als het ware geneesheer-adviseur van deze groepering is, dan zou de geneesheer die tussenkomt, aan de groepering kennis moeten geven van het feit dat hij ertoe gebracht werd, om medische redenen, aan een atleet, lid van de groepering, een behandeling voor te schrijven die het gebruik van een zogenaamd dopingsprodukt vordert. Het spreekt vanzelf dat in dit geval de geneesheer er zorg moet voor dragen dat het beroepsgeheim geëerbiedigd wordt."

4) *Het niet toestemmen in of zich verzetten tegen de inspecties of monsternemingen door de bevoegde personen*

Door het hierna besproken artikel 4 van de wet wordt bepaald dat de personen die bevoegd zijn toezicht uit te oefenen op de toepassing van deze wet, monsters mogen nemen, voor analyse in het laboratorium, van de bevoorrading in handen van de sportbeoefenaar of van de verzorger, van de urine of het speeksel van de sportbeoefenaar en dat zij tevens toezicht mogen uitoefenen op de kledij, de sportuitrusting en de bagage van de sportbeoefenaar of van de verzorger. Tenslotte hebben zij toegang tot de kleedkamers van de atleten.

Het verhinderen van deze inspecties en monsternemingen wordt met dezelfde straffen beteugeld als de aanwending van de dopingspraktijk zelf.

Zij treffen zowel de sportbeoefenaar als de verzorger en ook elk ander persoon die de bevoegde personen de uitoefening van hun taak zou verhinderen.

5) *Het uitoefenen van de taak van verzorger van een atleet zonder door de betrokken sportfederaties te zijn erkend*

1. Zoals bij de bespreking van het derde misdrijf reeds werd gezegd ligt de grote verantwoordelijkheid voor de dopingsplaag bij de verzorger. Tijdens de bespreking van het Franse wetsontwerp in de Senaat verklaarde Staatssecretaris Herzog : "Je souffre de voir de véritables assassins sévir dans les milieux sportifs et faire des piqûres intraveineuses à des jeunes gens de 17 à 18 ans. Je l'ai constaté de mes propres yeux"³⁹.

2. De Belgische wetgever heeft deze kwaal willen verhelpen door in artikel 6, § 1, te bepalen dat alleen personen die als dusdanig door de betrokken sportfederaties zijn erkend, de taak van verzorger mogen uitoefenen.

³⁹ J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 577.

Hij die dit toch doet zonder dergelijke erkenning wordt met dezelfde straffen bestraft als diegene die de dopingspraktijk aanwendt.

3. Een moeilijkheid kan verscholen liggen in de Franse tekst die spreekt over "le métier de soigneur", terwijl de Nederlandse tekst het heeft over "de taak van verzorger".

Men zou inderdaad kunnen volhouden dat door de term "métier - beroep" een zekere continuïteit geverg'd wordt en dat occasionele verzorgers, die maar al te vaak optreden in jongerenwedstrijden, zonder hiervan eigenlijk een beroep te maken, niet zouden bedoeld worden.

4. Een van de naar mijn gevoelen interessantste bepalingen van de wet vinden we echter in artikel 6, § 2, waar bepaald wordt dat de Koning op advies van de Sportfederaties een statuut van de verzorger kan vaststellen.

Hierin zouden dan de morele en technische kwaliteiten waaraan deze personen moeten voldoen, evenals hun rechten en verplichtingen kunnen opgesomd worden, hetgeen heel wat charlatans van de sportvelden en competities kan weghouden.

Spijtig genoeg is deze bepaling tot heden dode letter gebleven.

C. CONTROLE

1. Door de artikelen 4, 5 en 8 wordt de wijze waarop de controle wordt uitgeoefend, bepaald.

Eerst en vooral valt op dat naast de bevoegdheden van de officieren van de gerechtelijke politie ook de personen die daartoe door de Minister van Volksgezondheid zijn aangewezen toezicht uitoefenen op de toepassing van de wet.

2. Krachtens artikel 4, § 2, stellen zij de inbreuken vast in processen-verbaal die bewijskracht hebben behoudens tegenbewijs. Afschrift hiervan dient uiterlijk binnen drie dagen na de vaststelling van de inbreuk toegezonden aan de overtreders.

3. Door de wet wordt niet geregeld hoe de toezending dient te gebeuren, zodat met procureur-generaal Constant dient aangenomen dat dit op elke mogelijke wijze kan, ook bij gewone brief⁴¹.

Het ontbreken van deze toezending heeft volgens het Hof van Cassatie alleen als gevolg dat de bewijskracht behoudens tegenbewijs vervalt, maar heeft geen invloed op de wettelijkheid van de erin opgenomen vaststellingen. Het proces-verbaal heeft dan de waarde van een gewone inlichting en de vervolging ingesteld door het openbaar ministerie wordt niet belet.

De feitenrechter zal soeverein beoordelen of deze niet-toezending een schending van de rechten van de verdediging met zich bracht⁴².

4. De bevoegde personen mogen dus voor, tijdens of na de wedstrijd monsters nemen voor analyse in een laboratorium, van de bevoorrading in handen van de sportbeoefenaar of de verzorger, van de urine en het speeksel van de sportbeoefenaar; ze mogen tevens toezicht uitoefenen op de kledij, de sportuitrusting en de bagage van de sportbeoefenaar en de verzorger, en hebben toegang tot de kleedkamers der atleten.

5. In tegenstelling met de beteugeling van de dronkenschap aan het stuur wordt hier niet in een bloedproef voorzien.

6. Volledigheidshalve zij nog vermeld dat bij de bespreking van het wetsontwerp in de Senaat opgeworpen werd dat, daar de monsters ook genomen kunnen worden tijdens de wedstrijden, het gevaar bestaat dat deze door het optreden van de bevoegde personen gestoord worden.

Op dit bezwaar werd door de minister geantwoord dat men niet mag veronderstellen dat de wet een dergelijke absurditeit inhoudt en dat het uitgesloten is dat een officier van de gerechtelijke politie een sportcompetitie zou onderbreken, terwijl men er tevens op wees dat er heel wat competities zijn die verschillende dagen duren of waarbij rustperiodes zijn ingelast, en het nuttig kan zijn de controle dan te laten gebeuren⁴³.

7. Artikel 5 paragraaf 1 bepaalt dat de wijze en de voorwaarde van monsterneming evenals de inrichting en de werking der ontledingslaboratoria door de Koning worden bepaald na advies van de antidopingcommissie.

Tot op heden werd dit echter nog steeds niet gedaan zodat de overgangsmaatregel van artikel 8 nog steeds van toepassing is. Deze bepaalt dat, tot op de datum van inwerkingtreding van het desbetreffend koninklijk besluit de gerechtelijke overheden monsternemingen kunnen gelasten in de door hen bepaalde voorwaarden, alsmede de monsters laten ontleden door deskundigen door hen aangeduid, mits daarbij door geëigende maatregelen de mogelijkheid van een deskundig onderzoek door de tegenpartij te vrijwaren.

Deze toestand lijkt me echter niet erg gunstig voor de rechtszekerheid van de betichte. Het laten uitvoeren van monsternemingen, waarop uiteindelijk de meeste telastleggingen zullen gebaseerd worden, is in-

⁴⁰ Overgenomen uit *Sporta*, juli 1970.

⁴¹ J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 579.

⁴² Cass., 24 februari 1969, *Pas.*, 1969, I, 569.

⁴³ *Parl. Handel.*, Senaat, zitting van 24 maart 1965, blz. 1365.

derdaad gewichtig genoeg om deze te laten verlopen volgens een vooraf vastgestelde en dus door iedereen gekende procedure.

Zowel de wijze waarop de monsterneming geschiedt, als de recipiënt waarin het monster bewaard wordt, de wijze van verzegeling, het transport naar de laboratoria, de bewaring ervan, de termijn waarbinnen en de wijze waarop de ontleding dient te geschieden, en de personen belast met de analyse, dienen van tevoren bepaald, ten einde welke schijn van mogelijke misbruiken of fouten ook te voorkomen.

Dat er zich desbetreffend moeilijkheden voordoen blijkt duidelijk uit de rechtspraak.

Zo heeft het Hof van Cassatie bij arrest van 13 oktober 1969 bepaald dat de vrijspraak van de beklagde uitgesproken bij arrest van 31 januari 1969 van het Hof van Beroep te Brussel, wettig gemotiveerd was doordat vastgesteld werd dat door de wijze waarop de monsterneming geschiedde elke tegenexpertise, voorzien door artikel 8, uitgesloten was⁴⁴.

Anderzijds echter bepaalde het Hof van Beroep van Gent in zijn arrest van 5 maart 1971 dat geen enkele wettelijke bepaling voorschrijft dat een afzonderlijk monster moet worden gepreleveerd om te dienen voor een eventueel op verzoek van de bekeurde uit te voeren tegenexpertise. Het cassatieberoep tegen dit arrest werd verworpen bij arrest van het Hof van Cassatie van 14 september 1971⁴⁵.

Hieruit blijkt duidelijk dat de procedure van monsterneming bij koninklijk besluit hoogstnodig dient geregeld.

10. Volledigheidshalve vestigen we de aandacht op het algemeen principe dat de rechterlijke macht wel tegen de wil in van de betrokken partij, in de door de wet bepaalde gevallen een ingreep op het lichaam kan bevelen, maar dat deze ingreep niet kan doorgevoerd worden indien de betrokken partij er zich tegen verzet en dat er tot geen geweld mag overgegaan worden. De weigering kan aanleiding geven tot een sanctie, maar ook in deze wet komt geen bepaling voor, in overeenstemming trouwens met de desbetreffende beginselen, waardoor de betrokkene kan verplicht worden tot deze ingreep te laten overgaan⁴⁶.

11. Vermelden we tenslotte nog dat krachtens artikel 5, § 2, de kosten van de monsterneming en de analyse door de Staat gedragen worden ten laste van de begroting van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, behoudens wanneer deze maatregelen bevolen worden door de gerechtelijke overheden, in welk geval de gewone regels van het tarief in strafzaken toepasselijk zijn.

⁴⁴ Cass., 13 oktober 1969, *Pas.*, 1970, I, 136.

⁴⁵ Hof Gent, 5 maart 1971, *R.W.*, 1971-72, 478.

⁴⁶ Cfr. ETIENNE DE RIDDER, "Doping en recht", *R.W.*, 1963-64, 1211; J. CONSTANT, *op. cit.*, blz. 579.

D. DE STRAFFEN

1. Artikel 7, § 1, van de Wet van 2 april 1965 bestraft elk van de ingestelde misdrijven met dezelfde straffen, namelijk een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en een geldboete van 26 fr. tot 2.000 fr. of één van die straffen alleen.

Artikel 7, § 3, bepaalt dat bij herhaling binnen twee jaar vanaf de datum waarop wegens een der strafbaar gestelde overtredingen een veroordeling, waarvan het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan werd uitgesproken, de straffen kunnen verdubbeld worden.

De poging tot het plegen van een dezer misdrijven wordt daarentegen door de wet niet strafbaar gesteld.

2. Bovendien voert artikel 7, § 2, een aantal bijkomende straffen in :

a) In geval van inbreuk kan de rechter tegen de veroordeelde het tijdelijk of definitief verbod uitspreken om aan enige sportwedstrijd deel te nemen en om in welke hoedanigheid ook aan de organisatie ervan zijn medewerking te verlenen.

De overtreding van dit verbod wordt op zijn beurt gestraft met een gevangenisstraf van één maand tot drie maanden. Hierbij valt op te merken dat alleen in een gevangenisstraf voorzien is, zodat de rechter slechts ingeval hij verzachtende omstandigheden aanneemt, in overeenstemming met artikel 85 Sw. de gevangenisstraf kan vervangen door een geldboete van ten hoogste 500 fr.

b) De rechter kan bovendien bevelen dat het vonnis wordt aangeplakt op de door hem te bepalen plaatsen en in zijn geheel of bij uittreksel wordt opgenomen in de bladen die hij aanwijst, een en ander op kosten van de veroordeelde.

IV. De bestrijding op disciplinair vlak

1. Hoewel het in het kader van deze studie slechts op een zeer summiere wijze kan gebeuren, is het onmogelijk over dopingbestrijding te spreken zonder eveneens de aandacht te vestigen op de disciplinaire maatregelen op dit gebied.

Met disciplinaire maatregelen worden dan, in tegenstelling tot de wetgeving, de reglementen bedoeld die door de verschillende sportfederaties aan hun leden worden opgelegd en waarin verbodsbepalingen en sancties betreffende de dopingspraktijken kunnen opgenomen zijn.

2. Deze reglementen kunnen ingedeeld worden in drie stadia :

- 1° de reglementen van de nationale sportfederaties zoals bv. de Belgische Wielerbond (B.W.B.)
- 2° de reglementen van de internationale sportfederaties zoals de Internationale Wielervedereniging (I.W.U.)

3° reglementen van het Internationaal Olympisch Comité (I.O.C.) die gelden voor de olympische spelen en dan voor alle daar beoefende sporttakken.

3. Wanneer als voorbeeld de wielersport genomen wordt stellen we vast dat de artikelen 225 tot 228 van de sportreglementen van de B.W.B. de dopingspraktijken verbieden en bestraffen.

De sancties verschillen al naargelang het gaat om liefhebbers of beroepsrenners, en naast de declassering en de verbeurdverklaring van de gewonnen prijzen en ontvangen gelden worden geldboeten en tijdelijke al dan niet voorwaardelijke en definitieve schorsingen opgelegd.

Artikel 227 regelt de procedure die voor de vaststelling van de inbreuken dient gevolgd waarbij opvalt dat eveneens in de mogelijkheid van een bloedproef voorzien is.

Artikel 228 handelt over de behandeling van de zaak in eerste aanleg en voor de beroepscommissie van de B.W.B.

4. Ook de I.W.U. verbiedt en bestraft de doping in de artikelen 20 tot 26*bis* van haar algemene reglementen, waarbij eveneens als sanctie tijdelijke of definitieve schorsingen gesteld zijn en waarin eveneens de procedure tot vaststelling van de inbreuken uitgewerkt is.

In het kader van dit reglement werd een lijst van verboden produkten opgesteld, waarnaar trouwens vaak verwezen wordt in de vonnissen en arresten die wegens het ontbreken van de lijst die bij artikel 1, § 2, van de Wet van 2 april 1965 in het vooruitzicht gesteld werd, dienen uit te maken of een bepaald produkt al dan niet toegelaten is.

5. Tenslotte zij hier nog het dopingsreglement van het I.O.C. vermeld dat dus alleen van toepassing is op de olympische spelen, doch dan voor alle daar beoefende sporttakken, en waarin eveneens de uitsluiting van deelname aan de spelen en de terugname van de gewonnen medailles als sanctie voorkomt. Ook in het kader van dit reglement werd een lijst van verboden produkten opgesteld.

V. Besluiten en bedenkingen

1. Het feit dat de doping een plaag is, die reeds heel wat fysisch en psychisch lijden met zich bracht en een reëel gevaar betekent voor de morele en lichamelijke gezondheid van de sportbeoefenaar kan niet ontkend worden.

Evenmin kan bijgevolg betwist worden dat maatregelen dienen genomen om deze kwaal te bestrijden en zoveel als mogelijk in te dijken.

2. Deze vaststelling belet echter niet dat de vraag rijst of de wetgever door het dopingsprobleem in de

strafrechtelijke sfeer te halen wel de juiste beslissing genomen heeft.

Het strafrecht wendt inderdaad, tot het bereiken van het gestelde doel een aantal middelen aan die voor het bestrafte individu gevolgen hebben die in feite het tegenovergestelde zijn van de normale doelstellingen van elk overheidsbeleid.

De produkten van het strafrechtelijk systeem zoals de vrijheidsberoving, het beletten van het individu zijn beroep uit te oefenen, het materieel armer maken van het individu door geldboeten worden normaal als een "kwaad" beschouwd terwijl het strafrecht er juist gebruik van zal maken.

3. Dit brengt met zich dat telkens als de beslissing genomen wordt het strafrecht als instrument aan te wenden, met dubbele aandacht dient onderzocht:

- a) of het gestelde doel wel degelijk via het strafrecht kan bereikt worden;
- b) of de te verwachten resultaten tegen de nadelen van het systeem opwegen;
- c) of er geen alternatieven bestaan voor het strafrechtelijk optreden, daar dit slechts een "ultimum remedium" kan zijn en in ieder geval niet mag aangewend worden indien het beoogde doel redelijkerwijze ook op een andere manier kan bereikt worden⁴⁷.

4. Een probleem aanpakken door het louter strafbaar te stellen is voor de wetgever uiteindelijk gemakkelijker. Of daardoor ook een oplossing gegeven wordt is een andere vraag.

Wat het dopingsprobleem betreft, kan men zich moeilijk van de indruk ontdoen, dat de wetgever, op wie van alle kanten druk uitgeoefend werd op te treden, er zich met deze gemakkelijksoplossing van afgemaakt heeft zonder te onderzoeken welke de reële gevolgen van zijn optreden konden zijn, en of de kwaal niet beter en efficiënter op een andere manier kon aangepakt worden. In elk geval is hij het verwijt ontlopen onwerkzaam gebleven te zijn.

a) *Kan het gestelde doel wel degelijk door het strafrecht bereikt worden?*

1. Naast de vaststelling dat, zoals uit de analyse van de wet duidelijk gebleken is, deze heel wat vaagheden en zelfs tegenstrijdigheden bevat die haar toepassing zeker niet vergemakkelijken, dient vastgesteld dat de in de wet geregelde opsporing van de misdrijven, die toch een eerste vereiste is tot een efficiënt optreden, haast onmogelijk uit te voeren is.

2. Eerst en vooral dient in dit verband opgemerkt dat de diverse wetenschapsmensen het er nog altijd

⁴⁷ Cfr. prof. L.H.C. HULSMAN, "Nieuwe taken en verwachtingen ten aanzien van het strafrecht", *R.W.*, 1973-74, 2029 e.v.

niet over eens kunnen worden welke produkten als doping dienen beschouwd en welke niet. De kortsluiting die desbetreffend in de antidopingcommissie ontstaan is spreekt boekdelen.

3. Vervolgens blijken heel wat moeilijkheden te bestaan wat de laboratoriumonderzoekingen betreft, naar de door de atleet ingenomen substanties. Dr. Dirix spreekt desbetreffend over een ware snelheids- en achtervolgingswedstrijd tussen de atleten en de wetenschappelijke navorsers, met reeksen en herkansingen, doch zonder finale.

Telkens de laboratoria erin slagen een bepaald produkt te identificeren, gaat men op zoek naar nieuwe produkten die dan weer op hun beurt kunnen opgespoord worden. Dit was het geval met fencomine waarvan het gebruik fel verspreid was maar de waarde tengevolge van identificatie thans daalt zodat het momenteel vervangen wordt door pemoline, dat nog niet kan opgespoord worden⁴⁸.

4. Belangrijker misschien nog is het feit dat het uitvoeren van regelmatige controles en laboratoriumanalyses een zeer dure aangelegenheid is met als gevolg dat de opsporing uiteindelijk slechts sporadisch gebeurt.

5. In dit verband dient eveneens vastgesteld, en dit niet alleen in verband met de doping doch met talrijke strafrechtelijke bepalingen die de laatste decenia het daglicht zagen, dat men aan een overbelasting toe is van het strafrechtelijk systeem, en dit zowel wat de opsporing als de berechting betreft, van de strafbaar gestelde gedragingen. Dit resulteert onvermijdelijk in een vermindering van de kwaliteit van het gepresteerde werk, en bijgevolg ook van de doelmatigheid ervan.

6. Wat tenslotte de bestraffing in de Wet van 4 april 1965 betreft, die door sommigen als zeer streng en door anderen als matig beschouwd wordt, dient opgemerkt dat de geldelijke belangen die voor de betrokkenen op het spel staan dermate hoog liggen dat een enigszins effectieve bestraffing slechts kan gelegen zijn in het opleggen van dermate zware sancties dat geen rechter ze menselijkerwijze zou durven uitspreken.

De betrokkene zal echter steeds afwegen of de materiële voordelen die hij verhoopt de moeite lonen de wet te overtreden.

Wanneer hij bovendien rekening houdt met de geringe opsporingskansen zullen de in verhouding lichte straffen waarmee bedreigd wordt, hem niet weerhouden het risico te lopen.

7. De hierboven als voorbeeld aangehaalde toepassingsmoeilijkheden brengen onvermijdelijk met zich dat de wet het gestelde doel haast niet bereiken kan, hetgeen uiteindelijk ten nadele valt van heel het strafrechtelijk systeem waarvan de geloofwaardigheid verder ondermijnd wordt.

b) *Wegen de resultaten op tegen de nadelen van het systeem?*

1. Onder de nadelen van een strafrechtelijk optreden dient zeker gerekend dat het dopingsgebruik hierdoor in de clandestiniteit werd gedrukt.

Zoals we hierboven reeds uiteengezet hebben, brengt dit onder meer mee dat steeds ijverig naar nieuwe niet opspoorbare produkten gezocht wordt, waarvan de uitwerkingen ook slecht gekend zijn.

De kennis van het dopingsfenomeen, wie dergelijke produkten gebruikt en welke substanties ingenomen worden, is hierdoor fel bemoeilijkt, zodat het probleem voor elke andere preventieve of curatieve bestrijdingswijze minder vatbaar geworden is.

2. Vervolgens dient aandacht geschonken aan een aantal reële onrechtvaardigheden die het strafrechtelijk systeem met zich brengt.

Zo is er wel het zeer eigenaardige fenomeen dat een groot deel van de gemeenschap onder de vorm van publiek, journalisten en werkgevers steeds meer en meer gaan eisen van de sportbeoefenaar.

Alleen het reisprogramma reeds dat bepaalde topatleten op één week dienen af te werken is voldoende om de gewone burger een maand buiten strijd te houden. Desniettemin wordt van de atleet geëist dat hij bovendien nog in elke wedstrijd waar hij aan deelneemt, het beste van zichzelf geeft, anders zal het publiek, dat hem gisteren nog tot in het absurde ophemelde hem vandaag onmiddellijk verguizen terwijl de volgende dag de kranten vol zullen staan met scherpe kritiek, hetgeen zijn publiciteitswaarde, en bijgevolg zijn broodwinning in het gedrang brengt.

Wanneer hij dan haast noodgedwongen tot het innemen van stimulantia overgaat, waardoor hij verhoopt de van hem verwachte prestaties te kunnen leveren, staat de gemeenschap klaar om hem voor de strafrechter te brengen.

3. Bovendien dient vastgesteld dat meestal "het kleine grut" tegen de lamp zal lopen.

Zo is er in wielerkringen het fenomeen dat de erkende vedetten zich de diensten verwerven van "knechten" die volgepropt met stimulantia er moeten voor zorgen dat hij in de beste omstandigheden aan de aankomst wordt gebracht om daar op een "zuivere wijze" de wedstrijd te winnen.

4. Tenslotte is het een feit dat deze vedetten steeds wetenschappelijk het best omringd zullen zijn en bijge-

⁴⁸ Dr. A. DIRIX, *Doping - Theorie en praktijk*, blz. 18.

volg het eerst de beschikking zullen hebben over de produkten die nog niet opspoorbaar zijn, terwijl de minder bekende sportbeoefenaars te nemen hebben wat ze te pakken krijgen.

c) *Bestaan er alternatieven voor het strafrechtelijk optreden?*

1. Door artikel 3, § 2, van de Wet van 2 april 1965 werd bepaald, dat de opgerichte antidopingcommissie eveneens als opdracht had zowel op eigen initiatief als op verzoek van de Minister tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort, advies uit te brengen omtrent alle problemen betreffende de doping.

Indien men al had kunnen verwachten dat hieruit enig positief werk in verband met de bestrijding van deze kwaal naar voren zou komen, stelt men thans vast dat dit in feite nog niets opgeleverd heeft.

2. Het kan natuurlijk de bedoeling niet zijn hier een alternatief dopingsbeleid uit te werken doch een aantal vragen kunnen wel gesteld worden.

3. Zoals hierboven reeds werd aangetoond ligt, ondanks welke verklaring ook, de idee dat door de dopingspraktijken de sportcompetities vervalst worden, mede aan het wettelijk optreden ten grondslag. Anders is het niet te verklaren dat de wetgever zijn gezondheidsbekommernissen heeft beperkt tot de sportbeoefening. Hierbij dient dan nog vastgesteld dat de schaarse controles die gebeuren meestal nog geaxeerd zijn op de beroepssportbeoefenaars.

Zou men er echter niet beter van uitgaan dat wat beroepssport genoemd wordt uiteindelijk niets met sport te maken heeft, en best kan vergeleken worden met een showprogramma of een rondreizend circus? Indien de wetgever inderdaad door strafmaatregelen te nemen de regelmatigheid van deze competities wil waarborgen staat hij nog voor een immense taak waarin de doping slechts een luttel verschijnsel is.

Daarvan uitgaande is er geen enkele reden om de sportbeoefenaar niet gelijk te schakelen met al de andere groepen waarin een dopingsprobleem bestaat. Denken we maar aan studenten in de examentijd, de internationale vrachtwagenbestuurders, de zakenlui, de managers enz.

Uiteindelijk heeft heel de problematiek te maken met de overconsumptie van geneesmiddelen die we in de huidige maatschappij kennen.

De vraag kan dan ook gesteld of niet dient onderzocht of een effectieve bestrijding van de doping niet veeleer op dit vlak kan gebeuren door het indammen van deze overconsumptie.

4. Zoals hierboven reeds uiteengezet werd is het dopingsgebruik vooral te wijten aan de onmenselijke prestaties die van de sportbeoefenaar geëist worden.

Hierbij kan men de vraag stellen of er geen maatregelen kunnen genomen worden om deze prestaties te beperken, zoals dit bv. reeds voor de vrachtwagenbestuurders gebeurde.

Hierbij kan in samenwerking gehandeld worden met de betrokken nationale en internationale sportfederaties.

Door de Belgische wetgever werd desbetreffend trouwens voor jonge wielrenners reeds een uitstekend initiatief genomen toen door het K.B. van 14 februari 1974 beperkingen werden opgelegd aan de frequentie van hun deelname aan wedstrijden en aan de afstand waarop deze wedstrijden worden betwist. Ook het K.B. van 3 april 1970 dient hier vermeld, waarbij het medisch toezicht op jonge renners wordt georganiseerd.

De vraag kan gesteld worden of deze bepalingen een niet veel nuttiger effect met zich brachten en of zij niet kunnen uitgebreid worden tot alle sportbeoefenaars.

5. De nadruk werd reeds gelegd op de schadelijke invloed van bepaalde individu's, zoals verzorgers, managers, trainers en sportdirecteuren, die rond de beroepssport zwermen en de beoefenaars ervan vaak uitsluitten voor hun commerciële en financiële belangen.

Het meest positieve punt in de Wet van 2 april 1965 lijkt me dan ook de voorgenomen reglementering van de taak van verzorger. Dient er dan ook geen werk gemaakt van het voorgenomen statuut? En dient ook niet onderzocht op welke wijze de nefaste invloed van al deze personen, dus niet alleen de verzorgers, kan beperkt of tegengegaan worden?

6. Tenslotte dient nog de nadruk gelegd op de zware verantwoordelijkheden van een aantal personen zoals:

- de artsen, die sportbeoefenaars onder hun cliënteel hebben, en waarvan vaststaat dat niet allen zich niet laten verleiden tot hoogst bedenkelijke praktijken;

- de journalisten: hoewel het een feit is dat zij niet steeds kunnen zeggen en schrijven wat ze weten, bij gebrek aan formele bewijzen, dient toch vastgesteld dat zij vaak schrijven wat ze weten niet waar te zijn. Is het echt nodig iemand op te hemelen voor prestaties waarvan men weet dat ze kunstmatig bereikt worden?

- de overheid: is het normaal dat wanneer bepaalde atleten in het gedrang komen, we moeten vaststellen dat de hoogste kringen van het land, ministers en politici alles in het werk stellen om zelfs langs diplomatieke weg de betrokkene van elke blaam te zuiveren? Afgezien van het feit dat dergelijke belangstelling niet wordt opgebracht voor de minder bekende atleet, lijkt me dit in geen geval de gewenste methode om tot een beperking van de aangeklaagde praktijken te komen.

TOXICOLOGISCHE ASPECTEN VAN DE DOPING

Lezing gehouden door

prof. dr. apr. A. HEYNDRICKX, directeur van het Laboratorium voor Toxicologie aan de Rijksuniversiteit Gent, voor de Belgisch-Luxemburgse Unie van Strafrecht op 5 oktober 1974 te Gent

I. INLEIDING

De wetgeving in België bepaalt dat, wanneer stoffen worden toegediend die, gebruikt of aangewend met het oog op het kunstmatig opvoeren van het rendement van een atleet, die deelneemt aan of zich voorbereidt op een sportcompetitie, schade kunnen veroorzaken aan zijn fysische of psychische gaafheid, een gerechtelijk onderzoek kan plaatsgrijpen.

Deze wetgeving bepaalt ook de manier waarop de monsterneming dient te geschieden, opdat de rechten van de verdediging steeds worden in acht genomen. De urinestalen worden ontleed in een gespecialiseerd laboratorium ten einde bedoelde produkten te identificeren. Bij de toxicologische analyse moeten de actieve stoffen uit de urinemonsters afgezonderd, gezuiverd en aangerijkt worden door middel van een extratiertechniek die door het laboratorium vooraf uitgewerkt is. Na deze eerste isolatie wordt verder overgegaan tot specifieke ontledingsmethoden zoals b.v. de ultraviolet spectrofotometrie, de dunnelaag- en gaschromatografie, de massaspectrometrie enz. Bij het verwerken en beoordelen der resultaten moet speciaal gelet worden op het feit, dat talrijke stoffen kunnen voorkomen in het biologisch midden en interfereren met de bepalingstechniek. De natuur daarvan moeten we ten stelligste nagaan, zodanig dat elke fout van verwarring is uitgesloten (vals positief resultaat). Dit vraagt natuurlijk tijd en het is niet mogelijk binnen 24 uren een volledige uitslag, in positieve of negatieve zin mede te delen. De bepalingmethoden zijn trouwens uiterst moeilijk en vergen een sterk gespecialiseerde apparatuur.

Er worden op dit ogenblik op de farmaceutische markt in België ongeveer 5000 specialiteiten verhandeld. Hiervan zijn er verschillende honderden die kunnen gebruikt worden als dopingsmiddelen. Men begrijpt dan onmiddellijk dat het niet gemakkelijk is uit te maken met welke actieve stoffen men te doen heeft.

Daar we hier staan voor biologische vloeistoffen, die slechts minieme hoeveelheden van het actieve produkt bevatten, moeten we gebruik maken van microchemische bepalingen. Dank zij de grote vooruitgang die de fysicochemie de laatste tien jaar kenmerkt, zijn wij op dit ogenblik in staat zelfs enkele microgrammen (1 microgram = 1/1000 mg) van dopingsprodukten die aanwezig zijn in speeksel of urine te identificeren en zodoende ondubbelzinnig het bewijs te leveren van de aanwezigheid van het produkt.

II. HISTORISCHE SITUERING VAN HET DOPINGSPROBLEEM

Doping is een in vele talen overgenomen Amerikaanse term, die het tegenwoordig deelwoord is van het werkwoord "to dope", een uitdrukking die niet behoort tot het algemeen beschaafd Engels maar wel tot "het bargoens" of dieventaal. Het betekent "to effect with drugs", het beïnvloeden door middel van farmacologische actieve stoffen, d.w.z. het aldus werkstelligen van een verandering in de geestelijke of lichamelijke vermogens. Onmiddellijk vindt men in deze etymologische betekenis twee der essentiële karakteristieken van "doping" terug, namelijk :

1. wijziging in de gedragingen
2. het kunstmatig veroorzaken ervan.

Het kunstmatig beïnvloeden van de psyche was vooral reeds bij religieuze praktijken fel gebruikt: vijftien eeuwen vóór Christus reeds kenden de Indiërs de bedwelmende invloed van de hennepplant, een wijsheid welke in de loop der jaren achtereenvolgens gedeeld werd door de Chinezen, de Assyriërs, de Grieken, de Egyptenaren en de Arabieren. Van daaruit drong de hennepcultus nog verder in Afrika, in zoverre dat nog heden ten dage talrijke zwarte volkeren die plant roken of afkooksels ervan drinken, zelfs in bepaalde "blanke" milieu's rookt het zagezegd beschaafd individu de marihuanasigaret.

We zagen echter, bij de beschrijving van de oorspronkelijke zin van het woord, dat het ook betrekking heeft op de beïnvloeding van de lichamelijke vermogens door middel van één of andere stof. Deze vorm van doping is al evenmin modern als de geestelijke. Het best bekende voorbeeld van een dergelijke somatische beïnvloeding is het kauwen van cocabladeren door de bewoners van het hoge Andesgebergte.

Het aanwenden van actieve stoffen met het doel in te werken op de psychische belevenissen of de lichamelijke prestaties heeft altijd bestaan, meestal echter onder de vorm van zeer verspreide levensgewoonten of verbonden aan zekere magische, mystische of religieuze riten.

De evolutie is ook verder gegaan in de moderne tijd. Sedert lang wordt misbruik gemaakt van een aantal farmaceutische produkten. Toch schijnt dit feit slechts beroering verwekt te hebben sedert het tot het besef is doorgedrongen dat deze kwaal ook in het sportmilieu heerst. Hieraan werd door de pers een zodanige ruchtbaarheid gegeven dat dit alles tot gevolg had dat de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin een wetsontwerp indiende "waarbij de doping-

praktijk verboden wordt bij sportcompetities", Het gaat zelfs zover dat bijna iedereen is gaan denken dat doping inderdaad niets anders te betekenen heeft dan het artificieel opvoeren der prestaties in sportverband. Daar willen wij wijzen op een gevaar, namelijk dat de pers het probleem zou beschouwen als "een zaak op zichzelf" gebonden aan de sportbeoefening. En dat is het nu precies niet. De doping bij wielrenners is slechts een "spectaculair" facet van de dopingpraktijken in alle lagen van de bevolking, en tevens van de toxicomanie in haar geheel.

Ter illustratie kunnen wij hier Titchis Colder aanhalen :

"L'homme moderne ? Dans une poche la pilule qui tranquillise, dans l'autre celle qui dope".

III. WAT EN WELKE STOFFEN MOETEN ALS DOPINGS-PRODUKTEN BESCHOUWD WORDEN ?

1. Moeten de verboden middelen beperkt worden tot de amfetamines ?

Het is duidelijk dat er eigenlijk een vloeiende overgang bestaat tussen wat nog als gezonde hygiënische, fysiologische beïnvloeding der prestaties mag beschouwd worden en doping. Het trekken van de grens is niet zo eenvoudig, wanneer men wil inzien dat niet alle sportbeoefenaars op medisch verantwoorde wijze gebruik maken van metabolica : het massief innemen van vitamines is geen zeldzaamheid. Het ongewoon krachtig toedienen van mannelijke hormonen aan vrouwelijke sportbeoefenaars wordt door velen als doping beschouwd.

Maar naast de farmacologisch actieve stoffen zijn er ook nog de psychologische middelen.

Het geroep van toeschouwers, de toejuichingen van de massa, en de tegenwoordigheid van de pers kunnen ook een rol spelen, welke die van de doping sterk benadert. In feite kunnen deze manifestaties de prestatie van een atleet verbeteren of zijn moed heropbeuren bij een inzinking. Ze kunnen zelfs bepaalde sportbeoefenaars meeslepen in hun prestaties zodat ze in hun inspanning de grenzen van hun mogelijkheden overschrijden. Zo is het mogelijk een sportbeoefenaar zelfs te hypnotiseren zodat hij in een wedstrijd zichzelf overtreft.

2. Het is zonder belang of de ingenomen produkten of de aangewende methodes enig resultaat hebben gehad.

Voldoende is dat de atleet die zich overgaf aan de dopingpraktijk de bedoeling had zich te doperen.

Een probleem doet zich voor in dit verband, namelijk een atleet meent dopingsprodukten te nemen maar in feite is dit niet het geval. Moet deze handelwijze als een dopingpraktijk beschouwd worden ? Neen,

want in dit geval is het middel dat het rendement moet opvoeren, niet aanwezig.

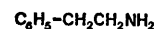
Aangezien een volledige wetgeving met lijsten van de dopingsprodukten nog ontbreekt, gebruiken wij hier in België een lijst samengesteld jaren geleden en o.m. door de Internationale Wielrennersbond aangevaard. Deze stoffen worden ingedeeld hetzij op grond van hun chemische verwantschap, hetzij naargelang van hun farmacologische en toxicologische werking. Het is voornamelijk deze tweede indeling die het meest praktisch is en die we hier in het kort zullen bespreken.

A. Sympaticomimetische aminen of weckamines

De benaming "sympaticomimetische aminen" wordt meestal vervangen door centraal stimulerende aminen omdat deze stoffen meestal weinig of geen sympaticomimetische effecten bezitten.

Chemisch worden deze stoffen ingedeeld in vier groepen.

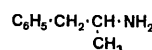
1. Fenylethylaminen : met als algemene formule

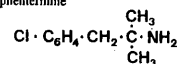
Hiertoe behoren : Amfechloral, Amfepentorex, Amfetamine, Amfetamine-chloorphenoxyacetaat, Benzfetamine, Cloforex, Chloorphentermine, Ethylamfetamine, Fenetylline, Fenfluramine, Mephentermine, Metamfepramone, Methamfetamine, Norpseudofedrine, Phentermine, Phenterminehars, Xylopropamine.

Enkele voorbeelden :

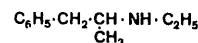
Amfetamine

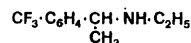
Chlorphentermine

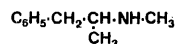
Ethylamfetamine

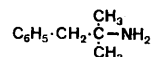
Fenfluramine

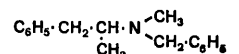
Methamfetamine

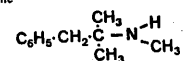
Phentermine

Benzfetamine

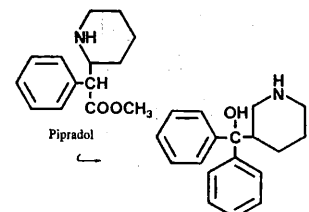
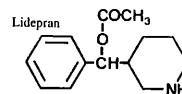

Mephentermine

2. Piperidines :

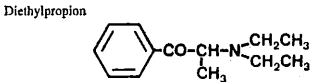
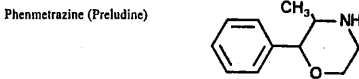
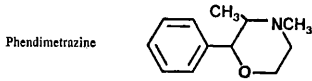
Hiertoe behoren : Cleofil, Ritaline (methylfenidaat)

3. *Morpholines of Oxazines :*

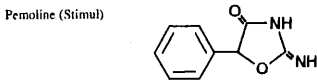
Hiervan zijn de voornaamste vertegenwoordigers : Fenbutrazote, Phenmetrazinetheoclaat, Fenmetramide, Phenmetrazine (Preludine), Phendimetrazine, Diethylpropion.

Enkele voorbeelden :

4. *Varia :*

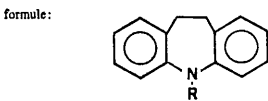
Aminorex, Clominorex, Fluminorex, Propylhexedrine (Benedrex), Pemoline (Stimul)

Dit behelst dus een hele groep van stoffen die regelmatig door sportlieden worden misbruikt en die zeer schadelijk zijn, omdat ze inwerken - secundair onder meer op het hart - en er toxische reacties veroorzaken.

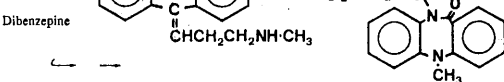
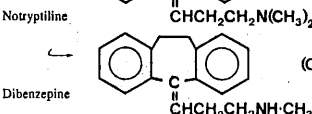
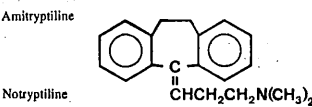
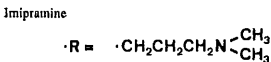
B. *De Anti-depressiva*

1. *Daartoe behoren de Dibenzazepinederivaten, met als algemene formule :*

Onder meer : Imipramine, Desimipramine, Trimeprimine, Opipranol, Amitryptiline, Nortryptiline, Dibenzepine, Protryptiline enz.

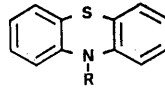
Enkele voorbeelden :

2. *De inhibitoren van de Mono-Amine-Oxidase die zeer toxisch reageren. Als voorbeelden kunnen we geven : Iproniazide, Nialamide, Fenyliisopropylhydrazine, Fenelzine, Isocarboxazide, Iproclozide, Tranylcpramine, Pargiline, Etryptamine.*

C. *De Neuroleptica*

1. *De Fenothiazinederivaten met als algemene formule*

Promazine, Chloorpromazine, Thioridazine, Mepazine, Pipamazine, Piperacetazine, Propericiazine, Isotazine, Chloorpromazinesulfoxide, Propiomazine, Aminopromazine, Chloorproetazine, Propiopromazine, Metiomoprazine, Dietazine, Promethazine, Thioperazine, Prochlorperazine, Trifluoperazine, Butyrylperazine, Dichthylperazine, Perfenazine, Triflupromazine, Metopromazine, Acetylpromazine, Methylpromazine, Ethyltrimeprazine, Perazine, Flufenazine, Dixyrazine, Thiopropazine, Levopromazine enz.

2. *Derivaten van Rauwolfia, Thioxanthenen, Butyrophenen enz.*

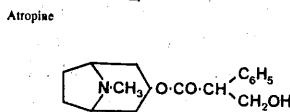
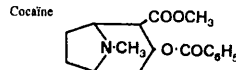
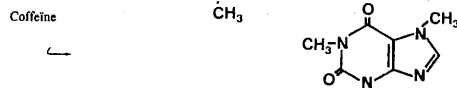
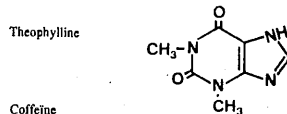
D. *De verdovingsmiddelen van natuurlijke of synthetische oorsprong*

E. *De centraal stimulerende alkaloiden*

Hiertoe behoren de xanthinederivaten (vb. theophylline, coffeïne), de tropa-alkaloiden (vb. cocaïne, atropine), lobeline, ibogaïne, strychnine.

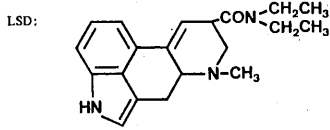
Wat strychnine betreft moet men, aangezien dit alkaloid op de lijst staat, ook alle bereidingen die strychnine bevatten verbieden, hoewel het soms in zeer kleine hoeveelheden voorkomt die niet in de urine terug te vinden zijn.

Enkele voorbeelden :

F. De Psychodysleptica of Hallucinogenen

Bijvoorbeeld : LSD, STP, Mescaline, Cannabinol enz.

G. De respiratoire of vasomotorische Analeptica

Bijvoorbeeld : Kamfer en de derivaten hiervan, coramine, cardiazol, heptaminol, ether.

H. Hormonen

De anabole verbindingen, namelijk de metabole corticosteroiden en dergelijke.

I. De anorganische verbindingen op basis van arsen

IV. EVOLUTIE IN DE KEUZE VAN DE GEBRUIKTE DOPINGSMIDDELEN

Sinds 1965 worden talrijke produkten gebruikt die in chronologische volgorde kunnen worden gerangschikt.

De amfetaminen en de methylamfetaminen welke het centraal zenuwstelsel stimuleren en het vermoeidheidsgevoel opheffen, worden als de klassieke dopingsmiddelen beschouwd.

Door de Belgische Wielrijdersbond werd in 1965 een anti-doping-campagne op touw gezet. Te dier gelegenheid werden bij de beroepsrenners 102 onderzoekingen verricht. In 38 gevallen, zijnde 37,5 % was het resultaat positief, zulks ondanks herhaalde waarschuwingen voor de aanvang van de wedstrijden ; hetgeen de veralgemening van de kwaal bewijst. De talrijke positieve uitslagen bij gerechtelijke onderzoeken bevestigen dit duidelijk.

In de loop van een zelfde competitie werden uitslagen positief bevonden op Ibogaïne, een in medische kringen vrijwel onbekend produkt, samengesteld uit drie alkaloiden die het centraal zenuwstelsel stimuleren, afkomstig uit struikgewasextracten uit het Verre Oosten, en sinds eeuwen door inheemse jagers gebruikt om wakker te blijven. Bij keuze van die nieuwe produkten doet zich aldus een dubbel fenomeen voor : eensdeels terugkeer naar de eeuwenoude plantengeneeskunde en anderdeels het speuren naar in de laboratoria schier onbekende produkten.

Inmiddels zijn andere produkten in zwang gekomen : Captagon (psychostimulans, derivaat van theofylline) en Prolintane (stimulerend middel aanwezig in Catovit en Vilescon).

Zelfs wordt een veraovend middel gebruikt (Palfium).

De "raadgevers" gaan kortaant op zoek naar nieuwe produkten, waarvan de identificatie – te bekomen door het opsporen van de metabolieten in de laboratoria – vooralsnog niet zou kunnen geschieden.

Aan de andere kant moeten de chemische opspoingsmethodes uitgewerkt worden. Zodoende wordt een nieuw produkt gebruikt tot het ogenblik waarop het laboratorium het identificeert. Dit is het geval met fencamfamine (aanwezig in Reactivan), waarvan het gebruik fel verspreid was, maar waarvan de "waarde" – ten gevolge van identificatie door ons enkele jaren terug – thans daalt en momenteel door Pemoline (aanwezig in Stimul) wordt vervangen. Voorts moet erop worden gewezen dat geheel het therapeutisch arsenaal van de Farmacopee wordt beproefd en al de middelen ervan, schadelijke inbegrepen, worden aangevend : cardiotonica, vasodilatatoren, excitantia, kalmerende middelen, tonica en vermoeieniswerende middelen en zelfs diuretica, alsook een oneindig aantal andere farmaceutische produkten. In wezen kan onverschillig welke medicatie steeds een gunstig psychologisch effect hebben, wanneer zij met overtuiging wordt aanbevolen. Hier raken wij de essentie van de doping, ook soms een psychologisch probleem.

Sinds enkele tijd is door toediening van hormonen door middel van intramusculaire injecties een recente en bijna revolutionaire oriëntatie in de voorbereiding van sportbeoefenaars komen opdagen. Gedurende de Olympische Spelen te Mexico in oktober 1968, werd het toedienen van anabolica, afkomstig van het mannelijk hormoon, ruchtbaar als gevolg van het gebruik ervan door een ploeg Nederlandse wielrenners.

Het injecteren van die produkten wordt veralgemeend en talrijke artsen gebruiken ze op dit ogenblik systematisch.

De hormonen afkomstig van de bijniere, cortisone en derivaten, worden ook toegediend met het doel de op een inspanning volgende vermoeidheid te overwinnen.

Tenslotte wordt van het adrenocorticotroop hormoon, gesecreteerd door de voorkwab van de hypofysekliek, gebruik gemaakt om de bijniere te stimuleren.

V. FARMACOLOGISCHE WERKING VAN DOPINGSPRODUKTEN

Een ideaal dopingsmiddel zou zijn, een middel dat het mogelijk maakt met gelijk energieverbruik een betere prestatie tot stand te brengen of een identieke inspanning te leveren met minder uitgesproken vermoeienisverschijnselen ; om een dergelijk effect te onderkennen zullen wij de tweede methode ter bepaling van het prestatievermogen aanwenden.

Wij bestuderen de weerslag van een welbepaalde

arbeid op het organisme. Bij beter arbeidsvermogen zal deze gestandaardiseerde arbeid minder uitgesproken wijzigingen in het inwendig milieu van de arbeidende mens veroorzaken en tevens tot snellere recuperatie aanleiding geven.

Om met deze methode goede uitslagen te kunnen noteren zal men ten goede moeten kunnen ingrijpen op het adaptatiemechanisme van het menselijk organisme aan lichamelijke inspanning. Om dit te beproeven komen vooral twee werkwijzen in aanmerking :

a. wij kunnen betrachten de scheikundige cyclus van de spierarbeid gunstig te beïnvloeden, eventuele stoornissen ervan te voorkomen ; wij zullen met deze bedoeling uitzien naar fysiologische stoffen, naar intermediaire produkten der stofwisseling waarvan wij het belang voor het scheikundig aspect der spiersamentrekking kennen ; dit zal doping zijn met ergogene stoffen volgens La Cava ;

b. wij kunnen anderzijds de energietoevoer naar de arbeidende spier bevorderen en dan denken wij aan produkten die de bloedsomloop bevorderen, want deze is tenslotte in de meeste arbeidsvormen de beperkende factor.

Een middel dat de hartwerking verbetert, de spierdoorbloeding begunstigt, zal tot een betere zuurstofbenutting leiden en heel het arbeidsproces vergemakkelijken.

Wij kunnen dus, behalve produkten die het vermoeienisgevoel beïnvloeden, twee categorieën dopingsmiddelen bestuderen waarvan mag verwacht worden dat ze gunstig inwerken op het arbeidsvermogen : de ergogene stoffen en de bloedsomloop beïnvloedende produkten.

Wat de stoffen betreft die ingrijpen op het cardiovasculaire stelsel moeten vooral vermeld worden de excitantia van het centraal zenuwstelsel, die hetzij onrechtstreeks via het ademhalingscentrum, hetzij daarenboven nog rechtstreeks (coffeïne, strychnine) de hartwerking bevorderen en tevens een tonifiërende invloed uitoefenen op het myoneurale apparaat. Over het algemeen stelt men vast dat deze middelen weinig effect hebben op het arbeidsvermogen en naar wij menen kan men dit als volgt verklaren : bij de gezonde mens met een uitstekende arbeidsgeschiktheid loopt deze supplementaire prikkel als het ware verloren in de reeds bestaande en uiterst adequate aanpassing van longventilatie en bloedsomloop aan de inspanning.

Deze zelfde prikkel zal mogelijk wel gunstige werking hebben in gevallen die bedenkelijk gaan lijken op pathologische, bij welke het therapeutisch nut van deze excitantia niet hoeft onderlijnd te worden : bij sportlieden zou men dan ook veeleer het nut van deze produkten moeten bestuderen in gevallen van volledige uitputting en verdere vermoeienis.

Het is dan ook treffend vast te stellen bij het door nemen van de gepubliceerde studies over deze excitantia, dat goede uitslagen veelal vermeld worden bij

gebruik ervan door proefpersonen die tekens van algemene vermoeienis vertoonden.

Proeven werden uitgevoerd met een combinatie van drie excitantia van het centraal zenuwstelsel, nl. coramine, coffeïne, strychnine (verder steeds als CCS vermeld). Deze excitantia bleken geen invloed te hebben op de recuperatie van de polsfrequentie.

Wanneer het echter om proefpersonen ging die nog lokale spiervermoeienis vertoonden, teweeggebracht door een test daags tevoren uitgevoerd, dan werd wel een significante verbetering van de uitslagen vastgesteld ; die verbetering ontbrak bij de controlegroep die een placebo ontving.

Zowel CCS als placebo werden intramusculair toegediend vijf minuten voor de test.

Het leek alsof de proefpersonen door de vermoeienis als het ware gesensibiliseerd werden voor de excitantia.

Als controle van deze uitslagen werd de uitwerking nagegaan van CCS op lokale spiervermoeienis. Bij 25 proefpersonen werden vermoeieniscurven opgesteld van de vingerbuigers door middel van de ergograaf van Mosso (optillen van een gewicht van 2 kg om de 2 sec.).

De volgende werkwijze werd aangewend : de proefpersonen arbeidden tot volledige uitputting (eerste deel van de proef), kregen twee minuten rust, waarna opnieuw tot volledige uitputting werd gearbeid (tweede deel van de proef). De volledige proefneming werd vervolgens tweemaal herhaald, een eerste maal met een intraveneuze toediening van CCS vóór de proef, een tweede maal met een zelfde behandeling tijdens de rustpauze tussen het eerste en het tweede deel van de proef.

Het arbeidsvermogen werd geschat door de duur te noteren tijdens welke de arbeid volgehouden werd ; begrijpelijkerwijze was deze duur steeds korter bij het tweede deel van de proef.

Wanneer CCS vooraf werd toegediend steeg de arbeidsduur zowel voor het eerste deel als voor het tweede deel van de proef en dit bij 4/5 der proefpersonen ; het verschil ten opzichte van de controleproefneming was licht significant.

Wanneer bij dezelfde proefnemingen CCS ingespoten werd tijdens de rustpauze tussen het eerste en het tweede deel van de proef, werd een beter uithoudingsvermogen gevonden in het tweede deel van de proef dan wel in het eerste deel, en werkte de vermoeide spier langer dan zij dit in normale omstandigheden gedaan had ; het verschil was weinig significant, gezien de grote spreiding van de uitslagen. Wel viel de vergelijking met het tweede deel van de controleproefneming zeer duidelijk uit ten gunste van de proef met CCS toediening.

Er werd dus, wat lokale vermoeienis betreft, een tamelijk duidelijke invloed van CCS vastgesteld bij de meeste proefpersonen.

Wij durven hier dan ook uit besluiten dat het zo

veelvuldig gebruik van stimulantia van het centrale zenuwstelsel onmiddellijk voor de sportieve inspanning die meestal een totale arbeid betekent, weinig zin heeft en moet afgeraden worden.

Het gebruik ervan lijkt slechts aangewezen voor de medische behandeling in enkele welbepaalde gevallen: moeilijke recuperatie na een te zware inspanning of tijdens een overtrainingsperiode; de bedoeling zal hier zijn, een normaal herstel in de hand te werken en niet de patiënt in staat brengen tijdens deze periode toch maar een prestatie doen leveren!

Wat het gebruik als dopingsmiddel betreft van stoffen die normalerwijze in het metabolisme tussenkomen, kunnen wij ons op grond van onze bevindingen al even weinig positief uitlaten.

Wat hormonen aangaat, beperkten zich de onderzoeken tot een derivaat van adrenaline; samen met De Jaeger werden proeven uitgevoerd met adrenochroommonosemicarbazone.

Voortgaande op dierproeven van Bacq en medewerkers die een duidelijk effect vaststelden op het systolisch debiet van het hart, mocht men verwachten dat bij de mens het verloop van circulatoire parameters na inspanning gunstig door deze zelfde stof zou beïnvloed worden.

Twaalf proefpersonen werden gedurende een week aan een intense perorale kuur van het adrenochroomderivaat onderworpen. De test werd door hen uitgevoerd vóór de kuur, op het einde van de behandeling en acht dagen na het einde ervan. Polsfrequentie als ook bloed-pH werden genoteerd.

Een verbetering van de prestaties en een vermindering van de bloed-pH-daling na inspanning waren enkel duidelijk vast te stellen bij de derde proef, zodat wij de indruk hebben dat de meer economische uitvoering van de test de voornaamste factor moet geweest zijn van de verbetering van de uitslagen.

Verder onderzochten wij enkele vitaminen en intermediaire stofwisselingsprodukten.

In 1955 werden proefnemingen verricht met een combinatie van een organisch fosforderivaat met vitamine C, een derivaat dat te dien tijde grote opgang maakte in sportkringen.

Een groep proefpersonen werd na een eerste uitvoering van de test onderworpen aan een perorale kuur met hoge dosissen gedurende een week.

Na de kuur voerden de proefpersonen twee testen uit op een zelfde dag, één 's morgens en één 's avonds: vóór elke test werden vitamine C en fosfor tevens parenteraal in massieve dosis toegediend. Een derde van het aantal proefpersonen kreeg een placebo-behandeling.

Geen invloed kon worden vastgesteld noch van vitamine C en fosfor, noch van het placebo op de uitslagen van de test (polsfrequentie), noch wanneer de proefpersonen uitgerust noch wanneer deze in staat van vermoeidheid de test uitvoerden.

In 1958 werden gelijkaardige proefnemingen gedaan

met een combinatie van vitamine C (500 mg sarcosineascorbaat) en vitamine B₁₂ (10 microgram). Een achtdaagse intense perorale toediening had geen merkbare werking, evenmin als de placebo-behandeling.

In 1960 werd in samenwerking met Willems en Styns steeds op dezelfde wijze het effect nagegaan van een combinatie kalium- en magnesiumaspartaat, ATP en vitamine C.

Daar volgens Laborit aspartinezuur gunstig de acidemie zou beïnvloeden, werd tevens de bloed-pH na de test bepaald.

Op het verloop van de cardiovasculaire perimeters na inspanning werd er eveneens geen merkbare invloed genoteerd. De bloed-pH-daling na inspanning scheen wel beïnvloed: een licht significante vermindering werd na deze periode vastgesteld, wat niet voorkwam bij de met een placebo behandelde groep.

Wij kunnen ons na deze diverse onderzoeken niet meer gunstig uitlaten over de positieve bijdrage van de "ergogene" stoffen op de recuperatie na lichamelijke inspanning.

Wij bedoelen hiermede niet dat deze stoffen geen gunstige invloed zouden kunnen hebben bij vermoeienistoestanden; de cardiovasculaire en humurale adaptaties bij inspanning, die wij hebben nagegaan, vormen zeker maar één aspect van de bij die inspanning opgetreden vermoeienis. Mogelijk worden andere aspecten van het zo complexe fenomeen dat de vermoeienis is, wel ten goede beïnvloed door de in onze onderzoeken aangewende substanties. Zo kunnen de anabolica, afgeleid van het mannelijk hormoon, gewichtsvermeerdering en waterretentie veroorzaken; de cortisone en afgeleide produkten kunnen erge verwickelingen meebrengen.

De identificatie van de toegediende hormonen doet voor het laboratorium ingewikkelde problemen rijzen.

Zo komen wij tot de volgende groep dopingsmiddelen: de orthosympathicomimetica en dan vooral de derivaten van ephedrine die enkel een exciterende werking op de hersenschors uitoefenen nl. de amphetaminen. Deze middelen hebben geen enkel effect noch op het rendement van de spierarbeid, noch op de toevormogelijkheden van energie; de uitslagen van opzoeken naar dergelijke effecten vallen dan ook negatief uit.

De amphetaminen laten alleen maar een grotere energie-afgave toe omdat zij het vermoeienisgevoel doen verdwijnen dat in normale omstandigheden de mens ertoe dwingt met de arbeid op te houden lang voordat er objectief uitputting of intoxicatie is vast te stellen.

Wanneer men dan ook het arbeidsvermogen wil schatten enkel en alleen door de prestatie na te gaan, dan zien wij dat de amphetaminen alle andere dopingsmiddelen overtreffen.

Terecht onderlijnt Prokop dat deze dopingsmiddelen geen effectieve verbetering van de prestatie teweeg-

brengen, maar slechts een toestand van psychische excitatie; zodoende legt hij uit dat doping weinig resultaat levert bij jongeren, die zich bij de sportinspanning totaal inzetten met geheel hun persoonlijkheid, maar veeleer bij oudere sportbeoefenaars die zich veelal geremd voelen wanneer zij voor de inspanning geplaatst worden.

Hij vestigt er ook de aandacht op dat het gebruik van amphetaminen zeer delicaat is, aangezien de bekomen uitslagen enorm variëren naargelang van de emotieve toestand, het neuro-vegetatief evenwicht van de individuen.

VI. TOXICOLOGISCHE PROBLEMEN VERBONDEN AAN HET GEBRUIK VAN DOPINGSPRODUKTEN

Al deze produkten zullen schadelijk inwerken wanneer ze in hoge dosissen worden gebruikt, vooral wanneer de medische controle is uitgeschakeld. Immers, de meeste geneesmiddelen worden toxisch in functie van de hogere dosis. Zo dient men bv. 500 mg aspirine als een geneesmiddel op te vatten, doch aspirine wordt een giftstof wanneer de 5 g wordt overschreden.

Het is evident dat het gebruik van excitantia gemakkelijk kan leiden tot overprikkelingstoestanden.

De excitantia van het centraal zenuwstelsel verwekken niet zelden spierkrampen en een zekere agitatie; de amfetaminen brengen dikwijls slapeloosheid, hypernervositeit, ideeënjacht, verwardheid, palpaties en syncopen teweeg.

Het onverantwoord gebruik van deze produkten is dan ook dikwijls verantwoordelijk voor schijnbaar onbegrijpelijke ongevallen die vaak in sportcompetities voorkomen en voor ernstige letsels, die in sommige gevallen zelfs irreversibel zijn.

De persoon stelt zich dan ook bloot aan grote gevaren, en zet letterlijk zijn gezondheid op het spel.

We weten immers dat vele atleten die tot dergelijke praktijken overgaan, b.v. door het gebruik van Pervitine, het maximum twee jaar kunnen uithouden. Spijtig genoeg is het aanwenden van dopingsprodukten niet alleen doorgedrongen bij sportbeoefenaars, maar beginnen ook meer en meer andere personen er gebruik van te maken. Zo stellen we vast dat circa 30 % van de studenten, voornamelijk tijdens de examenperiode tot het innemen van stimulerende middelen overgaan. Problemen rijzen eveneens in de werkliedenwereld, waar vooral zij die in kettingverband staan, ook gebruik maken van talrijke van deze produkten met het doel hun rentabiliteit steeds op te drijven. Dit zijn praktijken die totaal moeten afgekeurd worden en die een nieuwe problematiek, nl. die der automedicatie in het leven roepen. Deze gesel, die zich meer en meer verspreidt, en waarvan tallozen het slachtoffer worden, ligt voornamelijk in een slechte voorlichting. Zoals het gebeurt bij de drugs, speelt ook hier een abnormaal tendentieuze propaganda een zeer grote rol.

Meestal wordt niet gewezen op de negatieve kant van de zaak. Het is bekend, bv. in de studentenwereld, dat men bij het gebruik van deze farmaca eventueel het prestatievermogen gedurende een twee- of drietal dagen kan opdrijven. Onvermijdelijk moet na dien een rustperiode volgen, aangezien de persoon moet recupereren, of anders fysisch en psychisch wordt aangetast. Het uiteindelijk resultaat is dan ook negatief en in het algemeen wordt het prestatievermogen wat de geestelijke arbeid betreft veel minder dan tevoren. Het aanwenden van deze stoffen is dus geen oplossing om verloren tijd in te winnen en mogelijk een beter resultaat te bereiken.

Daar de uitscheiding van vele Weckaminen bv. traag geschiedt en we ze nog 7 tot 8 uur na het innemen terugvinden in de urine, wijst dit op een lange nawerking. Vandaar dat in vele perioden dan ook de nodige rust niet intreedt en dat de persoon in een geëxciteerde toestand blijft voortleven. Het gevolg is dat hij gaat zoeken naar een compensatie door het gebruik van tranquillizers of slaapmiddelen om toch de gewenste rust te vinden en te recupereren.

We komen hier dan terecht in een totaal kunstmatig bestaansritme dat ingesteld wordt door afwisseling van opwekkmiddelen en tranquilliserende stoffen, ten einde de normale cyclus van activiteit, vermoeienis en rust terug te vinden. Het resultaat is dan ook negatief over heel de lijn.

VII. ONDERZOEKINGEN IN DE STUDENTENWERELD

Wat de doping in de studentenwereld betreft, werden er zowel in Gent als in Leuven onderzoeken uitgevoerd, waarbij de resultaten gelijklopend zijn. Het verbruik tijdens de blok- en examenperiode van opwek-, slaap- en kalmeermiddelen door de universiteitsstudenten kan, binnen de perken van deze onderzoeking door Varenne en Van de Voorde, in volgende algemene lijnen geschetst worden:

1. Opwekkmiddelen worden in ongeveer gelijke mate verbruikt als slaap- en kalmeermiddelen.
2. Opwekkmiddelen worden evenwel meer dagelijks verbruikt dan de slaap- en kalmeermiddelen (38 % voor de verbruikers van opwekkmiddelen, 25 % voor de verbruikers van de slaap- en kalmeermiddelen).
3. Bovendien worden de opwekkmiddelen meer met een geneeskundig voorschrift aangewend.
4. Beide geslachten verbruiken in gelijke mate en onder dezelfde voorwaarden opwekkmiddelen.
5. Faculteit en studiejaar spelen slechts een geringe rol, aangezien ook in de middelbare scholen door 20 % jongens en 24 % meisjes van dergelijke stoffen gebruik gemaakt wordt. Bijna 40 % van het aantal studenten in de faculteiten der menswetenschappen (vooral geneeskunde, psychologische en pedagogische wetenschappen, rechten) zijn gebruikers, tegenover 25 % van het aantal in de faculteiten der exacte we-

tenschappen ingeschreven studenten. Globaal gezien over alle faculteiten zijn de "eerstejaars"-studenten kleinere verbruikers (11 %) dan de studenten van de hogere jaren (30 %).

6. Het meest sprekende criterium voor beide middelen is het onderscheid naar de categorisatie kamer-, spoor- en huisstudent. Weliswaar zijn de drie categorieën in gelijke mate vertegenwoordigd, maar de opwekmiddelen worden veel meer door de kotstudenten verbruikt dan door de anderen. Kotstudenten zijn bovendien ook het sterkst bij de dagelijkse verbruikers van slaap- en kalmeermiddelen vertegenwoordigd. Voor al deze middelen zijn het voorts de huisstudenten die het meest een geneeskundig advies inwinnen alvorens die middelen te gebruiken.

7. Opvallend was ook de voorkeur van de studenten betoond voor Ritaline (dopingsmiddel) en Doridène (slaapmiddel), die zich wijzigt naargelang van de periode en de gebondenheid aan een geneeskundig voorschrift.

Hoe denken de studenten hier zelf over?

48 % van de studenten zijn van oordeel dat er tijdens de blok- en examenperiode overdadig gebruik van slaap-, kalmeer-, en opwekmiddelen gemaakt wordt. Het regelmatig aanwenden ervan wordt door 3 % als normaal beschouwd. Meer dan de helft van de ondervraagde studenten is tegen het gebruik van opwekmiddelen, maar is verdraagzamer ten overstaan van slaap- en kalmeermiddelen. Meisjes schijnen ruimer van opvatting over het af en toe gebruiken van deze produkten, al oordelen ze wel meer dan de mannen, dat er een bepaald overdadig gebruik wordt van gemaakt.

Dit onderzoek was een bevestiging van het vermoeden dat in medische kringen heerst, dat vaak gevaarlijke produkten zonder geneeskundig voorschrift aan de man worden gebracht, niettegenstaande talloze voorzieningen op hygiënisch, medisch en juridisch gebied. Hierbij dient wel vermeld te worden dat bepaalde apothekers hun oogluikende medewerking verlenen tot het afleveren van deze produkten.

Het besluit dringt zich op dat het logischer is het gebruik van hormonen en andere schadelijke produkten te bestrijden met preventieve en pedagogische middelen:

1. de sportbeoefenaar moet geïnformeerd worden over de inefficiëntie en het gevaar van de bovengenoemde methoden.

2. een beroep moet worden gedaan op de deontologie van het medisch korps tot het aannemen van een verantwoorde en logische houding, bepaaldelijk het weigeren van ongezonde aanzoeken.

3. de jeugd moet op school niet alleen een technische sportinitiatie krijgen, maar ook ingelicht worden over de gevaren der dopingspraktijken.

BIBLIOGRAFIE

BACQ, Z.M., R. CHARLIER, E. PHILIPPOT en G. DUNON, *Arch. Intern. Physiol.*, 1949, 57-62.

CONSTANT, J., "La répression de la pratique du doping à l'occasion des compétitions sportives", *J.T.*, 1966, 573.

DE JAEGER, A., *Studie over de rol van Adrenaline en Adrenochroom bij spierarbeid*, Leuven 1957.

DE RIDDER, E., "De zelfkant van de sport", *R.W.*, 1964-65, 1533.

DE RIDDER, E., "Doping en recht", *R.W.*, 1963-64, 1199.

DIRIX, A., "Evolutie in de keuze van dopingsmiddelen", Internationaal Wetenschappelijk Symposium Brno Tsjechoslovakije, 11 aug. 1969.

DIRIX, A., Wereldcongres voor Sportgeneeskunde, Mexico, oktober 1968.

GOODMAN, L., and A. GILMAN, *The Pharmacological Basis of Therapeutics*, fourth edition, New York 1970, 348-357, 501-523.

LA CAVA, G., *J. Sport Méd.*, 1 (1961) 49-51.

OSTYN, M., "Enkele beschouwingen over het dopingsprobleem", *Belgisch Tijdschrift voor Geneeskunde*, 1962, 1032-1040.

PROKOP, L., *Sportphysiologie*, Bern 1957.

PROVÉ en G. VARENNE, *Het gebruik van opwek-, slaap- en kalmeermiddelen door de studenten tijdens de blok- en examenperiode*, Werken uitgegeven door het rectoraat van de Rijksuniversiteit te Gent, nr. 15, 1965.

VAN DE VOORDE, H., *Studenten en psychofarmaca*, Katholieke Universiteit Leuven, 3, 1969.

VARENNE, G., "Aktuele dopingsproblemen", *Belgisch Tijdschrift voor Geneeskunde*, 1965, 907.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER—30 JANUARI 1974

Voorzitter: de h. Polet

Raadsheer-verslaggever: de h. Janssens

Advocaat-generaal: de h. Duchatelet

Advocaat: mr. Fally

Gezinsbijslagen werknemers—Jong meisje huishoudster—Begrip—Rechthebbende werknemer—Vereisten.

Krachtens art. 62, § 3, van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders wordt de kinderbijslag verleend ten behoeve van een jong meisje uit een gezin met ten minste vier kinderen, van wie er ten minste drie rechtgevend op kinderbijslag zijn, mits het meisje de moeder-huishoudster in haar taak bijstaat en noch de moeder noch het meisje andere dan huishoudelijke arbeid verricht.

Niet vereist is dat de werknemer die recht heeft op de kinderbijslag, van dit gezin deel uitmaakt.

Caisse de compensation des allocations familiales de l'industrie charbonnière des bassins de Charleroi et de la Basse-Sambre t/ Simon

Gelet op het bestreden arrest, op 21 november 1972 gewezen door het Arbeidshof te Brussel, afdeling Bergen;

Over het middel afgeleid uit de schending van artikel 62, inzonderheid paragraaf 3, 2°, van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 19 december 1939, welk artikel 62, paragraaf 3, 2°, gewijzigd is bij artikel 16 van het koninklijk besluit nr. 7 van 18 april 1967, 11, 2°, van de wet van 4 juli 1969 en 1, 1° en 2°, van de wet van 14 mei 1971, en voor zoveel nodig, van de artikelen 51, 52, 53, 53bis, 53ter, 54, 55, 56quater en 64 van genoemde wetten, welk artikel 51 gewijzigd is bij de artikelen 7 van de besluitwet van 21 augustus 1946, 6 van het koninklijk besluit van 10 april 1957 en 5 van het koninklijk besluit nr. 68 van 10 november 1967, welk artikel 52 gewijzigd is bij de artikelen 8 van de besluitwet van 21 augustus 1946, 6, 1° en 2°, van het koninklijk besluit nr. 68 van 10 november 1967, 30 van het koninklijk besluit van 10 april 1957 en 26 van de wet van 27 maart 1951, welk artikel 53 gewijzigd is bij artikel 4 van de besluitwet van 22 november 1945, welk artikel 53bis in genoemde gecoördineerde wetten is ingevoegd bij artikel 9 van de besluitwet van 21 augustus 1946, welk artikel 53ter in genoemde gecoördineerde wetten is ingevoegd bij artikel 10 van de besluitwet van 21 augustus 1946 en gewijzigd bij de artikelen 1, 2 en 3 van de wet van 20 april 1962 en 7, 2°, van het koninklijk besluit nr. 68 van 10 november 1967, welk artikel 54 gewijzigd is bij de artikelen 11 van de besluitwet van 21 augustus 1946 en 7 van het koninklijk besluit van 10 april 1957, welk artikel 55 gewijzigd is bij artikel 7 van het koninklijk besluit nr. 7 van 18 april 1967, welk artikel 56quater in genoemde wetten is ingevoegd bij artikel 11 van het koninklijk besluit nr. 7 van 18 april 1967 en gewijzigd bij artikel 6 van de wet van 4 juli 1969 en welk artikel 64 gewijzigd is bij de artikelen 7 van de besluitwet van 22 november 1945, 1 en 15 van de besluitwet van 21 augustus 1946 en 8 van het koninklijk besluit van 10 april 1957,

doordat, nu vaststaat dat verweerster, uit de echt gescheiden van Werner Helmut en hertrouwd met Beka Jean-Paul, met deze laatste alsmede vijf kinderen uit haar eerste huwelijk samenwoont, dat haar kinderbijslag wordt uitgekeerd ten behoeve van de laatste vier kinderen en dat het oudste kind, Werner Nicole, die thans tweeëntwintig jaar is, haar moeder in haar taak bijstaat, het arrest eiseres veroordeelt om kinderbijslag ten behoeve van Werner Nicole aan verweerster te betalen en afwijzend beschikt op de tegenvordering van eiseres tot terugbetaling van kinderbijslag die, volgens haar, ten onrechte aan verweerster ten behoeve van voornoemd kind werd uitgekeerd op grond "dat de oorzaak van het geschil ligt in de uitlegging die moet worden gegeven aan artikel 62, paragraaf 3, van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, op grond waarvan gedaagde in hoger beroep recht heeft op kinderbijslag voor haar dochter Nicole die haar in het huishouden helpt; (...) dat ten deze voldaan is aan de voorwaarden die artikel 62, paragraaf 3, stelt om toepassing te vinden; dat appellante betoogt dat benevens die uitdrukkelijke wettelijke

voorwaarden het voordeel van dit artikel impliciet onderworpen is aan dezelfde algemene voorwaarde als het recht op kinderbijslag voor de kinderen van minder dan veertien jaar: in een toestand van verwantschap, aanverwantschap of economische afhankelijkheid verkeren ten aanzien van een rechthebbende werknemer die deel uitmaakt van het gezin; dat zulks ten deze niet het geval is, aangezien het kind leeft in het gezin van haar uit de echt gescheiden en hertrouwde moeder; dat appellante steunt op de artikelen 51 en volgende van de gecoördineerde wetten; (...) dat men in die artikelen tevergeefs zou zoeken naar de voorwaarde, die uitdrukkelijk gesteld of impliciet vereist wordt, dat de rechthebbende werknemer deel uitmaakt van het gezin waarin het kind leeft; dat het ontbreken van zulk een voorwaarde, integendeel, volgt uit de tekst van artikel 53 waarin, in lid twee, uitdrukkelijk wordt voorzien dat kinderen kinderbijslag kunnen genieten uit hoofde van de arbeid van hun vader die de haard heeft verlaten; dat zulks insgelijks mogelijk is krachtens de bepalingen van artikel 64 dat de voorrang bepaalt wanneer er verscheidene virtuele rechthebbenden zijn";

terwijl het "jong meisje uit een gezin met ten minste vier kinderen", volgens de zin van voormeld artikel 62, paragraaf 3, 2°, het meisje is dat deel uitmaakt van een gezin dat omvat de werknemer die recht heeft op de kinderbijslag en de moeder aan wie die bijslag wordt betaald en de aldus omschreven draagwijdte van deze bepaling bovendien valt af te leiden uit de bovenbedoelde artikelen 51, 53, 53bis, 53ter, 54, 55 en 56quater van genoemde gecoördineerde wetten:

Overwegende dat, krachtens artikel 62, paragraaf 3, van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, de kinderbijslag wordt verleend ten behoeve van een jong meisje uit een gezin met ten minste vier kinderen, van wie er ten minste drie rechtgevend op kinderbijslag zijn, en dat de moeder-huishoudster in haar taak bijstaat, waarbij noch de moeder, noch het meisje andere dan huishoudelijke arbeid mogen verrichten;

Overwegende dat noch dit artikel, noch de in het middel aangehaalde artikelen 51, 53, 53bis, 53ter, 54, 55 en 56quater vereisen dat de werknemer die recht heeft op de kinderbijslag deel uitmaakt van dit gezin;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER - 27 SEPTEMBER 1974

Voorzitter: de h. Delahaye

Raadsheer-verslaggever: de h. Gerniers

Advocaat-generaal: de h. Tillekaerts

Advocaten: mrs. J. Fally en A. Bayart

Beding ten behoeve van een derde—Verkoop van onroerend goed met verwijzing naar een door een derde gemaakt plan en met beding dat de opgegeven oppervlakte niet gewaarborgd wordt—Actie op buiten-

contractuele grondslag tegen de derde wegens vergissingen in het plan.

De oppervlakte van een onroerend goed werd in de akte van verkoop aangeduid door verwijzing naar een door een expert gemaakt plan. Bewerend dat deze expert buitencontractueel aansprakelijk is voor zijn vergissingen bij het maken van het plan, heeft de koopster hem tot betaling van schadevergoeding gedagvaard. De rechter heeft beslist, dat op hem van toepassing is een tussen de verkoper en de koopster overeengekomen clause van de akte, waarbij het goed aan de koopster overgedragen wordt zonder enige waarborg wegens vergissingen in de opgegeven oppervlakte.

Hoewel de rechter wettelijk mocht beslissen, dat de verkoper ontslagen was van alle waarborg wegens de vergissing in de oppervlakte, sluit dat niet noodzakelijk de aansprakelijkheid van de expert uit.

Overeenkomsten brengen alleen gevolgen teweeg tussen de contracterende partijen en doen ten voordele van derden slechts een recht ontstaan indien zij een beding ten behoeve van een derde bevatten.

Een beding ten behoeve van een derde wordt niet vermoed. Uit de overeenkomst moet zonder twijfel blijken dat degene die bedingt, de bedoeling heeft gehad een voordeel voor een derde te bedingen.

Cobrimo t/ Devoldere e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 26 januari 1973 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1121, 1122, 1134, 1135, 1319, 1320, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat, ter verwerping van de door eiseres ingestelde vordering tot betaling van schadevergoeding, die aan de rechtsvoorganger van de verweerders aanwreef zijn aansprakelijkheid te hebben doen ontstaan door vergissingen bij het maken van een plan en het opmeten van verscheidene onroerende goederen, door haar gekocht krachtens een authentieke verkoopakte van 27 februari 1958, welke de inhoud van de goederen aanduidt door verwijzing naar bedoeld plan, het arrest erop wijst, "dat geïntimeerde (thans eiseres) haar eis verklaart te steunen op de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek ; dat zij slechts schade heeft kunnen oplopen omdat de haar verkochte oppervlakte niet zou zijn geleverd, zodat haar recht op vergoeding uit de wan-uitvoering van het contract spruit ; dat aan wijlen Devoldere uitsluitend verweten wordt een vergissing in de meting te hebben begaan, die de fout van de verkopers is geworden wanneer zij in het contract verklaard hebben de door geïntimeerde ingeroepen verkeerde oppervlakte te verkopen ; dat hieruit af te leiden valt dat de clause van de verkoopakte, waarbij de verkochte goederen aan de koopster overgedragen waren zonder enige waarborg wegens vergissingen in de aangegeven omvang, tussen de thans litigerende partijen van toepassing is",

terwijl, luidens artikel 1165 van het Burgerlijk Wetboek, overeenkomsten alleen gevolgen teweegbrengen tussen de contracterende partijen en aan derden slechts tot voordeel strekken in het geval van het beding ten behoeve van derden, waarin artikel 1121 voorziet ; ten deze de clause van de akte van 17 februari 1958, waarnaar

het arrest verwijst, generlei beding inhoudt ten behoeve van degene die het plan opgemaakt en de metingen gedaan heeft, en bedoelde clause bijgevolg noch dezes aansprakelijkheid noch het bestaan van een nadeel uitsluit wanneer, wegens de onjuistheid van het plan en van de opmeting, de koper geen goederen ontvangt met de in de akte aangeduide inhoud, waaruit volgt dat het arrest de bewijskracht van bovengemelde clause miskent (schending van de artikelen 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek), en, in ieder geval, haar bindende gevolgen (schending van de artikelen 1121, 1122, 1134 en 1135 van het Burgerlijk Wetboek), evenals het de rechtsvoorganger van de verweerders van zijn eigen aansprakelijkheid ontslaat (schending van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek) :

Overwegende dat de notariële verkoopakte van 27 februari 1958 bepaalt : de verkochte goederen worden aan de koopster overgedragen in hun huidige staat met alle erfdienstbaarheden, actieve en passieve, zichtbare of onzichtbare, voortdurende of niet-voortdurende, die ze kunnen bevoordelen of bezwaren, "zonder enige waarborg" uit dien hoofde, evenmin wegens vergissing in de bovengemelde oppervlakten, de aangeduide oppervlakten die zijnde welke in voormeld plan worden vermeld ;

Overwegende dat het arrest beslist dat voormelde clause tussen de partijen van toepassing is omdat de door de expert begane vergissing in de meting de fout van de verkopers is geworden wanneer zij in het contract de door eiseres ingeroepen verkeerde oppervlakte verklaard hebben te verkopen :

Overwegende dat zo op die grond de rechter wettelijk mocht beslissen dat de verkoper ontslagen was van alle waarborg wegens de vergissing in de oppervlakte, zulks niet noodzakelijk de aansprakelijkheid van de expert uitsluit ; dat inderdaad de overeenkomsten krachtens artikel 1165 van het Burgerlijk Wetboek alleen gevolgen teweegbrengen tussen de contracterende partijen en slechts ten voordele van derden een recht doen ontstaan indien zij een beding ten behoeve van een derde bevatten ;

Overwegende dat een beding ten behoeve van een derde niet vermoed wordt ; dat uit de overeenkomst zonder twijfel moet blijken dat degene die bedingt het inzicht heeft gehad een voordeel voor een derde te bedingen ;

Overwegende dat het arrest bovengemelde clause niet heeft kunnen toepasselijk verklaren tussen de litigerende partijen, zonder de verbindende kracht ervan te miskennen ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing ;

Houdt de kosten aan opdat erover door de feitenrechter zou worden beslist ;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e KAMER—13 DECEMBER 1973

Voorzitter : de h. Paës

Raadsheren : de h. Delva en mevr. de Man

Advocaten : mrs. L. Rombaut en C. Verhaaren

Verzekering—Motorrijtuigen—Art. 25, 10°, van de modelpolis—Regresvordering—Miskenning van het recht van verdediging van de verzekeringnemer in vroegere strafprocedure—Verband tussen dronkenschap en ongeval—Bewijslast.

Op de ontvankelijkheid van de op art. 25, 10°, van de modelpolis voor motorrijtuigenverzekering gebaseerde regresvordering van de verzekeraar is zonder incidentie de vermeende schending van het recht van verdediging van de verzekeringnemer wiens persoonlijke verdediging zou veronachtzaamd zijn in de procedure voor het strafgerecht die tot zijn veroordeling wegens het onopzettelijk toebrengen van letsels en wegens dronkenschap heeft geleid.

Als vaststaat, dat het ongeval gebeurd is in het door art. 25, 10°, bedoelde geval, rust op de verzekeringnemer de last van het bewijs dat het ongeval met de dronkenschap geen verband houdt.

Kuypers t/ N.V. Brand- en Variaverzekeringsmaatschappij R.V.S.

Overwegende dat de eerste rechter de doelstelling van de door geïntimeerde maatschappij R.V.S. tegen appellant, haar verzekerde, ingestelde regresvordering en van de feitelijke omstandigheden die ertoe hebben geleid, alsmede de respectieve standpunten van partijen ten deze nauwkeurig heeft toegelicht; dat hij op grond van een oordeelkundige motivering die het Hof in haar algemene samenhang bijtreedt en door de conclusies van appellant niet wordt weerlegd, de vordering ontvankelijk en gegrond verklaard en ingewilligd heeft;

I. Wat de ontvankelijkheid van de vordering betreft

Overwegende dat, waar de vordering van geïntimeerde stoelt op de veroordeling van appellant bij in kracht van gewijsde getreden vonnis van de Correctionele Rechtbank te Antwerpen van 1 september 1966, wegens onopzettelijke slagen en verwondingen aan de persoon van De Decker C. en het in staat van dronkenschap besturen van een autovoertuig op een openbare plaats, met ontzetting uit het recht zulk voertuig te besturen gedurende een termijn van zes maanden, en op art. 25/10 van de door hem bij geïntimeerde onderschreven verzekeringspolis, appellant tevergeefs de ontvankelijkheid van de vordering aanvecht op grond van de door de eerste rechter hieromtrent gepreciseerde feitentoedracht, meer bepaald in verband met de wijze waarop – door een spijtig samenloop van omstandigheden – zijn persoonlijke verdediging voor het strafgerecht bij de afhandeling van de procedure na nederlegging van het gerechtelijk expertiseverslag werd veronachtzaamd;

Overwegende dat appellant tegen het beroepen vonnis even ondoeltreffend inbrengt dat tegen hem ten onrechte een op 16 mei 1968 door de Correctionele Rechtbank te Antwerpen gewezen vonnis wordt ingeroepen "om van hem betaling te eisen van hoge bedragen, waartegen hij in de onmogelijkheid gesteld werd zich te verdedigen", waar, eensdeels, onderhavige vordering niet op dit laatste vonnis, doch wel op de hierboven toegelichte tweevoudige rechtsgrond (definitieve veroordeling van 1 september 1966 wegens onopzettelijke slagen en dronkenschap aan het stuur; art 25/10 verzekeringspo-

lis) steunt, en waar, anderdeels, de vermeende schending van zijn recht van verdediging op de ontvankelijkheid van de vordering zonder incidentie is, mede gelet op de artikelen 18, 20 en 21 van de tussen partijen geldende verzekeringsovereenkomst, zoals in extenso in het bestreden vonnis vermeld; dat krachtens deze contractuele bepalingen geïntimeerde maatschappij het recht had om, bij ongeval, eigenmachtig en buiten appellant haar verzekerde om, met de benadeelde te onderhandelen, het desbetreffend civielrechtelijk geding te leiden en naar eigen oordeel schadevergoeding te betalen;

II. Ten gronde

Overwegende dat appellant ook vruchteloos de principiële gegrondheid van de vordering betwist wegens beeerde ontstentenis van een in oorzakelijk verband met het ongeval gepleegde zware fout; dat bij onherroepelijk te zijnen laste op 1 september 1966 uitgesproken veroordeling tot één en dezelfde straf, uit hoofde van bij gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg veroorzaakte slagen of verwondingen en dronken sturen, vaststaat dat het ongeval gebeurd is in het door art. 25/10 van de verzekeringspolis bedoelde geval, en wel op het ogenblik dat hij – verzekerde van geïntimeerde – zich in staat van dronkenschap bevond, terwijl hijzelf het hem krachtens dit contractueel beding ten laste vallend bewijs "dat het ongeval geen verband houdt met de dronkenschap" schuldig blijft;

dat, in strijd met wat hij desaangaande voorhoudt, de vaststellingen van de verbalisanten, de ongevalsgenese (afsnijden van de doorgang van een tegenligger), de eigen verklaring en fysische gesteldheid van appellant, de bodemschets, en het geheel van de in het strafdosier voorhanden beoordelingselementen de overtuiging wettigen dat appellant het ongeval in staat van dronkenschap en ten gevolge hiervan veroorzaakte;

Overwegende dat appellant het hier gestelde niet ernstig betwisten kan waar hijzelf, op een onverdacht tijdstip, vrijwillig een bedrag van 17.315 fr. aan geïntimeerde uitbetaalde op afkorting van wat hij m.b.t. kwestieuze regresvordering verschuldigd was;

III. Wat het schadebedrag betreft

Overwegende dat volgens appellant geen overeenstemming zou bestaan tussen het geëiste bedrag en de werkelijke schade door het slachtoffer opgelopen; dat hij de vaststellingen van gerechtsdeskundige Dr. Marinus niet kritiseert; dat hij thans bezwaarlijk de conclusies van deze expert m.b.t. de ernst van de vastgestelde letselen en arbeidsongeschiktheid aanvechten kan, waar hij destijds noch in de loop van de expertiseverrichtingen, noch na voorlezing en respectievelijk nederlegging van het verslag enig afwijzend commentaar heeft verstrekt;

Overwegende dat het globaal door de eerste rechter toegekende schadebedrag in zijn samenstellende elementen behoorlijk gestaafd en, gelet op de verrichte uitgaven, de opgelopen letselen en het bestendig invaliditeitspercentage van 8%, verantwoord en billijk voorkomt;

IV. Ten aanzien van de tegenvordering

Overwegende dat voor de tegenvordering van appellant, wegens tergend en roekeloos geding, meer bepaald

wegens de door hem gebrandmerkte handelwijze van geïntimeerde maatschappij, zijn toenmalige verzekeraar, in de loop van de strafrechtelijke procedure, in de gegeven situatie geen pertinente rechtsgrond aanwezig is; dat de aangeklaagde veronachtzaming van zijn persoonlijke verdediging, gelet op de toenmalige gelijklopendheid der belangen van partijen, niet noodzakelijk nadelig voor hem is uitgevallen; dat het hier gaat om een weliswaar betreurenswaardige gebeurtenis, die nochtans aan de huidige vordering niet het tergend en roekeloos karakter verleent, waarop appellant zich beroept;

Om die redenen,

Het Hof,

Ontvangt het hoger beroep; Verklaart het niet grond; Bevestigt het bestreden vonnis; Verwijst appellant in de kosten van zijn hoger beroep.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL

24e KAMER – 9 OKTOBER 1974

Voorzitter: de h. Van Malderen

Openbaar ministerie: de h. Van Haegendoren

Advocaten: mrs. Van Doorselaere en Roberti de Winghe

Verlating van familie—Betekening van de veroordeling tot betaling van een uitkering tot onderhoud.

Opdat de in art. 391bis Sw. bedoelde termijn van twee maanden een aanvang neemt, is niet vereist, dat de rechterlijke beslissing die hem veroordeelt om een uitkering tot onderhoud te betalen, aan de schuldenaar betekend is.

Voor zoveel als nodig wordt ten deze door de rechtbank bovendien opgemerkt, dat de beklagde erkent van de veroordeling op de hoogte te zijn, en dat het vonnis op tegenspraak werd gewezen.

R. t/ J.

Beklaagd van, in het rechterlijk arrondissement Brussel, veroordeeld geweest zijnde op 14.12.1970 bij vonnis van de Heer Vrederechter van het kanton Asse, rechterlijke beslissing waartegen geen verzet of hoger beroep meer openstaat, om een maandelijks uitkering tot onderhoud van 6.000 frank te betalen aan zijn echtgenote R., voor haar onderhoud en het onderhoud van de gemeenschappelijke kinderen, vrijwillig in gebreke te zijn gebleven van 26.4.1971 tot 11.3.1974 hetzij gedurende meer dan twee maanden, de termijnen er van te kwijten.

Overwegende dat beklagde beweert dat de verklaring van gerechtsdeurwaarder Van Backlé luidens welke het vonnis van 14.12.1970 van het Vredegerecht te Asse – dat beklagde veroordeelde tot uitkering van onderhoudsgeld –, wel degelijk betekend werd te Ternat op 25.3.1971, niet als afdoende bewijs van de betekening zou gelden, zodat het niet bewezen zou zijn dat er geen verzet of hoger beroep meer zou openstaan tegen voormeld vonnis;

Overwegende nochtans dat het niet vereist is, opdat de termijn van twee maand, waarvan sprake is in art.

391bis van het strafwetboek, een aanvang zou nemen, dat de rechterlijke beslissing, die tot uitkering van onderhoudsgeld veroordeelt, aan de schuldenaar zou betekend zijn, daar de strafwet, welke beperkend dient uitgelegd te worden, in haar tekst nergens deze betekening als voorwaarde vermeldt, hetgeen begrijpelijk is daar de meeste burgerlijke beslissingen inzake onderhoudsgeld wezenlijk voorlopig zijn d.i. steeds vatbaar voor herziening in functie van de inkomsten van de schuldenaar en de behoeften van de schuldeiser (Cass., 30 april 1951, *Par.*, 1951, I, 591; R. Declercq, "L'abandon de famille en droit pénal belge", *R.D.P.*, 1953-54, 541; J. Michiels, *Familieverlating*, Antwerpen, 1954, nr. 30, blz. 58 en 59);

Overwegende bovendien dat de rechtspraak aanvaardt dat de schuldenaar van het onderhoudsgeld niet eens in gebreke dient gesteld te worden (Cass., 24 november 1958, *Par.*, 1959, I, 309);

Overwegende dat – voor zoveel als nodig – dient opgemerkt te worden dat beklagde tijdens het eerste verhoor (P.V. 84) en tweede verhoor (P.V. 737) duidelijk bekend dat hij wist dat hij bij voormeld vonnis veroordeeld werd tot betaling van onderhoudsgeld, temeer daar het op tegenspraak werd gewezen en dat hij later (P.V. 2357/ 573/ 421) aankondigde dat hij een herziening zou vragen van deze veroordeling;

Overwegende derhalve dat de tenlastelegging bewezen is.

(...)

NOOT—*Verlating van familie en de betekening van vonnissen inzake onderhoudsgeld*

1. Het vonnis van de vrederechter te Asse van 14 december 1970, dat de verdachte veroordeelde tot een maandelijks uitkering tot onderhoud werd – althans volgens klaagsters beweringen – bij deurwaardersexploot betekend, maar de akte van betekening was zoek geraakt, de gerechtsdeurwaarder bezat geen afschrift meer en de verdachte verklaarde dat de rechterlijke beslissing hem niet officieel ter kennis was gebracht. Als bewijs van de betekening werd aan de rechtbank een attest van de deurwaarder overgelegd, waarbij deze bevestigde dat hij het vonnis op 25 maart 1971 aan de verdachte had betekend.

Kon een dergelijk attest, bij ontkenning van de betrokkene, nu de akte van betekening vervangen? Hoewel de rechtbank de bot heeft weten te gallen, blijft het probleem onopgelost.

2. De betekening van een vonnis moet op onaantastbare wijze worden vastgesteld, zodat de aanzegging volledige rechtszekerheid biedt (E. GLASSON, E. TISSIER en R. MOREL, *Traité théorique et pratique d'organisation judiciaire, de compétence et de procédure civile*, 3e éd., III, p. 74). Krachtens art. 1319 B.W. leveren het deurwaardersexploot en het afschrift dat alle vermeldingen van het origineel bevat en door de gerechtsdeurwaarder getekend wordt (art. 45 Ger.W.), een volledig bewijs van de betekening. De betekening die in een authentieke akte wordt vastgesteld, kan slechts aan de hand van het origineel of van een afschrift worden bewezen: een uittreksel uit het deurwaardersrepertorium, een certificaat van de directeur van Registratie en Domeinen, het getuigenbewijs of zelfs de bekentenis van de persoon aan wie het exploot betekend werd, kunnen de authentieke akte niet vervangen (E. GARSONNET en CH. CÉZAR-BRU, *Traité théorique et pratique de procédure civile et commerciale*, 3e éd., II, p. 155, nr. 91). Een attest van de gerechtsdeurwaarder kan evenmin het origineel vervangen: het komt er immers niet alleen op aan de materialiteit vast te stellen, de partijen moeten ook aan de hand van akte van betekening kunnen nagaan of de op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen van art. 43 Ger.W. werden nageleefd.

De deurwaarders bewaren geen minuut van de door hen opgestelde akten op hun kantoor, zodat ze aan belanghebbenden geen authentiek afschrift kunnen afleveren (M. BRIERS, *Handboek van de gerechtsdeurwaarder*, p. 67). De bewaringsplicht der deurwaardersakten, die reeds sedert 1955 in Frankrijk werd ingevoerd, zou ongetwijfeld zeer nuttig zijn om de gevaren van verlies te bezweren (M. TEEKENS, *De gerechtsdeurwaarder*, p. 49).

3. Terecht oordeelt de rechtbank dat de betekening van de rechterlijke beslissing niet onontbeerlijk is (J. MICHIELS, *De verlating van familie in Belgisch en Frans recht*, pp. 58-59, n° 30; R. DECLERCQ, "L'abandon de famille en droit pénal belge", *R.D.P.*, 1953-54, 541; Cass., 24 november 1958, *Pas.*, 1959, I, 309). De wet maakt trouwens geen gewag van enige aaneeging, maar eist evenwel dat er tegen de veroordeling tot onderhoudsgeld "geen verzet of hoger beroep meer openstaat". Hiermee worden de gewone rechtsmiddelen bedoeld (A. KEBERS, *Crimes et délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique*, n° 6555 in *Nov.*, *Droit pénal*, III).

Cassatieberoep of verzet tijdens de buitengewone termijn kunnen dus de toepassing van art. 391bis Sw. niet ontzenuwen (M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, V, p. 523; Cass., 23 mei 1955, *J.T.*, 1955, 529, met noot van P.T.). Vonnissen of arresten na tegenspraak gewezen in hoger beroep, dienen niet eens te worden betekend om strafrechtelijke gevolgen mee te brengen bij niet-uitkering van het onderhoudsgeld (Cass., 30 april 1951, *Pas.*, 1951, I, 191).

4. Krachtens de artt. 1048 en 1051 Ger.W. verstrijken de termijnen van verzet en hoger beroep, voor zover de partij aan wie de rechterlijke beslissing aangezegd wordt in België een woon- of verblijfplaats of een gekozen woonplaats heeft, na één maand te rekenen van de betekening van het vonnis.

De kennis van de beslissing, die hier duidelijk blijkt uit het contradictoïr karakter van het vonnis, kan geenszins de betekening vervangen (E. GLASSON, A. TISSIER en R. MOREL, *o.c.*, III, 74). In dit opzicht geldt nog steeds de oude formalistische regel: *Paria sunt non esse et non significari*. Hoe kan de rechter bij ontstentenis van betekening nagaan of er nog verzet of hoger beroep openstaat? Deze vaststelling is nochtans onontbeerlijk (M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *o.c.*, V, p. 526; Cass., 10 februari 1961, *Pas.*, 1961, I, 625), ook al heeft 's rechters beslissing geen gezag van gewijsde op burgerlijk gebied (P.E. TROUSSE, "L'autorité de la chose jugée au répressif sur le procès civil ultérieur", *R.D.P.*, 1966-67, 711; A. KEBERS, *o.c.*, n° 6555). In zoverre de rechtbank de betekening vervangt door de loutere kennis van de rechterlijke beslissing, kan deze zienswijze niet worden bijgetreden.

5. Ook de berusting, die een afstand van de rechtsmiddelen inhoudt, maakt de betekening overbodig (G. SCHUIND, *Traité pratique de droit criminel*, 3e éd., I, p. 279; A. KEBERS, *o.c.*, n° 6557). Ze kan uitdrukkelijk gebeuren of zelfs stilzwijgend als de partij maar het vaste voornemen heeft haar instemming te betuigen met de opgelegde onderhoudsplicht (art. 1045 Ger.W.). De vrijwillige uitvoering kan eventueel de berusting inhouden voor zover ze geen dubbelzinnig karakter vertoont en duidelijk bewijst dat de betrokkene heeft afgezien van zijn verweermiddelen (J. MALLIE, "Notes sur l'abandon de famille", *R.D.P.*, 1954-55, 432; Cass., 5 oktober 1937, *R.D.P.*, 1937, 1178). Zo zal de uitvoering van beschikkingen in kort geding, die krachtens art. 1039 Ger.W. uitvoerbaar zijn bij voorraad, niet worden beschouwd als vrijwillig en bijgevolg geen bewijs van enige berusting leveren (*R.P.D.B.*, Tw. *Acquiescement*, n° 65; Hof Luik, 14 juli 1941, *Pas.*, 1942, II, 36). Ook de vrijwillige uitvoering van een akkoord tussen partijen, dat reeds bestond vóór de rechterlijke beslissing inzake onderhoudsgeld, zal onvoldoende zijn om de berusting te staven (K.I., Brussel, 1 april 1969, *De Wachter t/ Argamakoff, onuitgegeven*).

A. Vandeplass

VREDEGERECHT TE KONTICH

5 FEBRUARI 1974

Rechter : de h. R. Jacobs

Advocaten : mrs. K. De Groodt en C. Verhaaren

Minderjarige—Niet-ontvoogde minderjarige koopt een motor met gestolen geld—Toepassing van art. 1310 B.W.

Een minderjarige heeft met geld dat hij bij zijn grootvader gestolen heeft, een tweedehands motorfiets gekocht. Zijn moeder-voogdes vraagt de nietigverklaring van de verkoop.

De diefstallen die de minderjarige met het oog op de aankoop van de motor gepleegd heeft maken de constituerende delen van één geheel uit en bij de juridische waardering daarvan mag men die eenheid niet kunstmatig in stukken rijten. De vordering is ongegrond, omdat de minderjarige niet in zijn recht hersteld kan worden tegen de verbintenissen, die volgen uit zijn misdrijf of oneigenlijk misdrijf (art. 1310 B.W.).

Van Ingelgem t/ Garage Euro-Strade

Overwegende dat de aanlegster als voogdes van haar zoon (1956) vothoudt, dat de verweerster op 3 juli 1972 tegen een prijs van 12.500,- fr. een occasiemoto SS 50 Z verkocht aan haar pupil en dat haar vordering de nietigverklaring van die "emptio venditio" benaarsigt, alsmede de wederbetaling der som van 12.500,- fr. en dat het onderzoek der overgelegde bescheiden en de bepeinzing der verstrekte ophelderingen niet tot de toewijsbaarheid der "sub iudice" aangebrachte aanspraken hebben kunnen overtuigen en dat tot verantwoording van het aldus in het vooruitzicht gekomen dictum van dit vonnis vastgesteld en in aanmerking is genomen geworden :

dat allereerst – wat de aan de "in jus vocatio" voorafgegane feitelijke antecedenten aangaat – als verworven behoort aangezien te worden :

dat aanlegster's in 1956 geboren zoon – nl. Ronald C. – bij en tot schade van zijn grootvader, die als garagegast meteen zijn werkgever is, in een 6 à 7-tal reizen een totale som van 12.500,- fr. ontvreemde, die hij prompt aanwendde voor de aankoop bij de verweerster van de ter tafel gelegde occasiemoto, die hij stalde op een nooit precies gelocaliseerde plaats "in de omgeving van onze woning" en waarmee hij "herhaaldelijk" uitreed "zonder dat moeder het wist" ;

dat de eiseres stelt, dat zij louter toevallig haar zoon eens op de moto bemerkte en dat ze dan onmiddellijk die moto buiten het bereik van haar zoon ging opbergen in de werkplaats van de grootvader, maar dat deze maatregel alleszins niet verhinderd heeft, dat de zoon der eiseres er op een bepaald moment – en zonder "papieren" – toch een uitstap naar Nederland mede ondernam ... en bekeurd werd, zodat de eiseres opnieuw namens de Jeugdrechtter ondervraagd werd ;

dat de aanlegster inderdaad werd eerder – alzo de totale mislukking van haar opvoedings- en toezichtssysteem geredelijk bekennende en handelende zoals een bloed-eigen ouder dat zelfs te elfder ure aarzelt te doen – haar zoon had aangeklaagd bij de Jeugdrechtter (zie p. 2 in

pr. der op 17 november 1972 namens de aanlegster op de griffie van dit Vrederegerecht nedergelegde conclusie), die de ter zake geboden "bolwassing" heeft opgelegd aan de minderjarige, maar terdege bij machte goed van kwaad te onderscheiden dief ;

dat vervolgens naar rechtskundige maatstaven de verdiensten van aanlegster's vordering kunnen onderzocht worden en dat te dien aanzien blijkt :

A. -

dat het tot berechting van het geschil helemaal ondoelmatig is te onderzoeken of het de verweerster bij het negociëren van de verkoop geboden was de overlegging der identiteitskaart van aanlegster's zoon te verlangen, zodat het haar niet geoorloofd was genoeg te nemen met het meerderjarige, maar fallacius gebleken uitzicht van de koper ;

dat het eveneens juridisch zinledig is er de aandacht op te vestigen, dat de eiseres - zo zij haar opvoedings- en toezichtsverbintenissen met een minimum van zorg had uitgevoerd - onmiddellijk had moeten ervaren, dat haar zoon een moto verworven had, zodat ze nu niet zou moeten proberen de meest onwaarschijnlijke verhaaltjes aan-nemelijk te maken ;

dat uiteindelijk de oplossing van het gerezen rechtskundig vraagstuk niet beïnvloed wordt door het feit, dat de minderjarige - dank (?) zij uiteindelijk de door hem gepleegde diefstallen - een moto kon gaan besturen ... zonder verzekerd te zijn en zonder zijn fiscale verbintenissen tegenover de Belgische Staat gehonoreerd te hebben ;

B. -

dat - nu niet meer negatief redenerende - tot motivering van de afwijzing der vordering van de eiseres - positief benadrukt wordt :

1. dat de door de minderjarige gepleegde diefstallen met het oog op de aankoop van de moto en de verwezenlijking van deze aankoop in feite de constituerende bestanddelen van één economisch geheel uitmaken en dat het in feite en in rechte vanzelfsprekend geboden is bij de juridische waardering daarvan die eenheid niet kunstmatig in stukken te gaan rijten ;

dat de vordering van de aanlegster ongegrond is, omdat de minderjarige niet in zijn recht kan hersteld worden "tegen de verbintenissen, die volgen uit zijn misdrijf of oneigenlijk misdrijf", zoals het beschikt staat in art. 1310 B.W., dat alleen maar de eeuwenoude en alomgekende adagiumleer vertaalt : "Malitia supplet aetatem" of "Placet in delictis minoribus non subveniri" ;

dat de eiseres de degelijkheid van het vorenstaand be-toog onbewimpeld bewilligt en dat zij alleen maar aanvoert, dat de minderjarige geen misdrijf beging omdat art. 462 S.W. stelt, dat "diefstallen", gepleegd door afstammelingen ten nadele van hun bloedverwanten in de opgaande lijn, "geen misdrijven" zijn en alleen aanleiding geven tot burgerrechtelijke vergoeding ;

dat de strafrechtelijke verdiensten van deze op het eerste gezicht gewaagde - cfr wat b.v. gebeurt met de medeplichtigen - leerstelling buiten het debat mogen gehouden worden en dat het ter zake mag volstaan er aan te herinneren, dat de door art. 1310 B.W. bedoelde misdrijven de delicten van art. 1382 B.W. betreft en de penale strafbaarheid ervan volkomen onverlet laat ;

2. dat de eiseres - nu haar dagvaarding in een zeer complexe materie op uitermate gemakzuchtige manier opgesteld was - er te elfder ure mede ingestemd heeft de rechtsgrond harer vordering te preciseren en dat zij nl. de beschikking van art. 1306 B.W. - beter gekend via de adagiumleer "Minor non restituitur tanquam minor, sed tanquam laesus" - is gaan beroepen ;

dat zij te dien einde aanvoert, dat alle evenwicht ontbreekt tussen de waarde van de occasiemoto en de betaalde som van 12.500,- fr. maar dat de aanlegster uit het oog verliest :

dat de verweerster stelt de overgenomen moto hersteld en ten dele van nieuwe vervangingsstukken voorzien te hebben en dat die gegevens, die de koper - als in de garage van zijn grootvader werkzame arbeider - persoonlijk en vakkundig kon waarderen, alsmede de winst-oogmerken van een handelaar de ter zake overeen gekomen prijs van 12.500,- fr. als economisch aanvaardbaar doen voorkomen ;

dat de aanlegster de ter tafel gelegde moto nu sedert meer dan een jaar te harer beschikking houdt en dat ze dienvolgens alle gelegenheid gehad heeft om ten aanzien van de beweerdde benadeling een deskundig advies in te winnen en dat het eerder penibel aandoet te moeten ervaren, dat de regel van art. 870 Ger.W. en het adagium "Actori ..." haar helemaal niet beroeren ;

dat dus geen intrinsieke benadeling bewezen is en dat ook geen extrinsieke of functionele benadeling voorligt, vermits het aanvaardbaar is, dat in een garage werkende jongeren zich per moto verplaatsen en dat de zoon der eiseres zich dus nu reeds, alleszins eerlang (vgl. de ouderdom van de minderjarige met de c.c. van de moto) op geoorloofde manier van de moto zal kunnen gaan bedienen.

Om die redenen (...)

Verklaren de vordering van de aanlegster ongegrond.

NOOT—De onrechtmatige daad van een minderjarige bij het verrichten van een rechtshandeling

Iets is een rechtsfeit doordat het objectieve recht bepaalt dat bij het plaatsvinden van dat feit een rechtsgevolg intreedt. Onder de rechtsfeiten wordt een bijzondere plaats ingenomen door de rechtshandeling, een handeling waaraan het objectieve recht rechtsgevolgen verbindt, afhankelijk van het daarop gericht zijn van de bedoeling van de handelende persoon (personen), zoals deze blijkt uit zijn (hun) gedrag. De handelingsbekwaamheid is het geldig kunnen verrichten van rechtshandelingen. Zie J.F. GLASTRA VAN LOON, *Elementair begrip van het recht*, blz. 30-31.

Bij de bespreking van de onbekwaamheid begint DE PAGE, II, nr. 1, met als eerste groot principe te stellen, dat de onbekwaamheid alleen het domein van de rechtshandelingen betreft, niet het domein van rechtsfeiten die geen rechtshandeling zijn.

Daar de onrechtmatige daad een rechtsfeit, maar geen rechtshandeling is, moet de onbekwame volgens de artikelen 1382 e.v. B.W. voor zijn onrechtmatige daad instaan, Art. 1310 B.W. is gewoon een toepassing van die regel op de minderjarige (vanzelfsprekend - maar dit komt hier niet ter sprake - moet eventueel op een ander principe gelet worden als de minderjarige de leeftijd des onderscheids niet bereikt heeft ; zie Cass., 30 mei 1969, R.W., 1969-70, 669).

Om de door de moeder-voogdes ingestelde eis tot vernietiging van een door haar minderjarige zoon gesloten koop van een motorfiets ongegrond te verklaren heeft de vrederechter in bovenstaand vonnis de voor onrechtmatige daden van minderjarigen geldende regel van art. 1310 B.W. toegepast.

Het is duidelijk, dat de minderjarige die geld ontvreemd

heeft, zich tegenover de benadeelde niet op zijn handelingsonbekwaamheid kan beroepen: hij moet t.o.v. de bestolene de schadelijke gevolgen van zijn onrechtmatige daad herstellen.

Maar daaruit mag niet zonder meer afgeleid worden, dat de minderjarige, als hij het ontvreemde geld gebezigd heeft om een rechtshandeling te verrichten, ten deze een motorfiets te kopen, zich daardoor ook jegens de verkoper aan een onrechtmatige daad schuldig gemaakt heeft, zodat de verkoper tegen de eis tot nietigverklaring de regel van art. 1310 B.W. kan opwerpen.

Het is wel mogelijk dat de minderjarige zich bij het verrichten van een rechtshandeling aan een jegens zijn wederpartij onrechtmatige daad schuldig maakt, zodat deze wederpartij zich op art. 1310 B.W. kan beroepen. Dit zou het geval zijn als de minderjarige tegenover de verkoper bedrieglijke kunstgrepen gebezigd heeft om tot het sluiten van het contract te komen: meestal zal het in stand houden van het contract dan de meest adequate schadeloosstelling voor die onrechtmatige daad blijken te zijn (DE PAGE, II, nr. 8).

C. Caenepeel

RECHTSpraak IN KORT BESTEK

Hof van Cassatie (2e Kamer), 8 oktober 1974

Burgerlijke partij—Hoger beroep van de burgerlijke partij alleen—Kennismening van het voorwerp der vervolging wat de civielrechtelijke belangen betreft.

Op de navolgende gronden vernietigt het Hof een op 20 maart 1974 door de Correctionele Rechtbank te Tongeren in hoger beroep gewezen vonnis, dat zich onbevoegd verklaart om over de vordering en het hoger beroep van de burgerlijke partij uitspraak te doen, om de reden dat de vrij-spraak van de beklagde wegens afwezigheid van hoger be-roep van het openbaar ministerie definitief geworden is:

"Overwegende dat uit artikel 202 van het Wetboek van Strafvordering blijkt dat het ontvankelijk hoger beroep van de burgerlijke partij aan de rechter in hoger beroep de ken-nismening overdraagt van het feit dat het voorwerp van de vervolging is, althans wat de burgerlijke belangen betreft;

"Dat die rechter dus het feit opnieuw moet onderzoeken en beoordelen, mits hij zijn beslissing tot de vordering van de burgerlijke partij beperkt;

"Overwegende derhalve dat de Correctionele Rechtbank te Tongeren, door zich in hoger beroep onbevoegd te verklar-en om te oordelen over de vordering van eiser, burgerlijke partij, tegen verweerster om de reden dat deze vrijgesproken werd en dat het openbaar ministerie tegen het beroepen von-nis geen hoger beroep heeft ingesteld, bovengemelde wetsbe-paling schendt."

(Voorzitter: Ridder Rutsaert—Raadsheer-verslaggever: de h. Versée—Advocaat-generaal: de h. Velu—Advocaat: mr. Ruyters—In de zaak: Sconza-Fucile t/ Jeurissen).

NOOT—Zie Cass., 17 november 1961, R.W., 1961-62, 1949.

Arbrb. Antwerpen (3e Kamer), 19 maart 1974

Geding—Afstand van geding, afgeleid uit het niet-verschijnen van de partijen.

Ofschoon beide partijen in een op 14 juni 1974 ingeleide zaak conclusie genomen hadden en de verweerster een weder-eis had ingesteld, werd de zaak herhaaldelijk op hun verzoek verdaagd. Daar de partijen op den duur zelfs niet meer ver-schenen, beslist de rechtbank:

"dat het feit dat partijen negentien maal om uitstel ver-zochten en op de laatste vijf zittingen waarop de zaak op-geroepen werd, niet meer verschenen, het vermoeden doet ontstaan dat eiser afstand doet van het geding en verweer-ster deze afstand aanvaardt en tevens afstand doet van haar wedereis;

"dat ingevolge de bepalingen van art. 827 Ger.W. iedere afstand de verplichting meebrengt tot betaling van de kos-ten, welke aan de afstanddoende partij moeten worden opge-legd bij gewone beschikking gesteld onder aan de begroting van de kosten, de partijen tegenwoordig zijnde of door de griffie opgeroepen;

"dat de hiernabevolen maatregel zich dan ook opdringt".

De rechtbank "zegt voor recht dat de partijen in personen door de griffie zullen worden opgeroepen ter zitting van maandag 29 april 1974 te 15 uur".

(Voorzitter: de h. K. Van Meel—Advocaten: mrs. A. Dinet en A. De Roeck—In de zaak: Stuyck t/ Etablissements Speziale).

NOOT—Zie toch Cass., 12 april 1956, R.W., 1956-57, 1403; Arbh. Luik, 25 mei 1972, Pas., 1972, II, 155: "(...) en l'espèce la seule absence aux audiences de la partie de-manderesse ne peut être considérée comme un des faits ou actes précis ou concordants faisant apparaître son intention certaine d'abandonner l'instance ou l'action". Vgl. Rb. Ant-werpen, 11 april 1972, R.W., 1973-74, 1213, met betrekking tot de voor de doorhaling van de zaak vereiste instemming van de partijen.

Arbrb. Hasselt (1e Kamer), 27 mei 1974

Paritair comité—Inrichting voor sociaal gehandicapte kinderen—Geen wettelijk opgericht paritair comité—Mi-nimumloon.

Een bediende in dienst van een inrichting voor sociaal ge-handicapte kinderen vorderde na zijn afdanking achterstallig loon wegens voortdurende onderbezoldiging. De rechtbank onderzoekt of de activiteit van de inrichting valt onder de bevoegdheidssfeer van enig wettelijk opgericht paritair co-mité.

"Verweerster is een instelling waar sociaal gehandicapte kinderen worden ondergebracht en opgevoed in internaats-stelsel.

"De paritaire comités bestaan luidens het Wetsbesluit van 9 juni 1945 in de sectoren van de nijverheid, de handel en de landbouw. Bij Wet van 28 juli 1962 werd de oprichting van paritaire comités in de vrije beroepen mogelijk gemaakt.

"Slechts voor activiteiten van nijverheid, landbouw, han-del en vrije beroepen kan rechtsgeldig een paritair comité worden opgericht, dat bindende loonschalen kan uitvaardigen.

"Men kan niet zeggen, dat verweerster behoort tot handel, nijverheid, landbouw of vrije beroepen.

"In het stelsel van het Wetsbesluit van 9 juni 1945 konden voor verweerster en eiser geen bindende paritaire overeen-komsten houdend loonstatuut bestaan.

"De legaliteit van het paritair comité voor instellingen van gezondheidszorg is zelfs onder het stelsel van het wetsbesluit twijfelachtig (PETIT, *De collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités*, 377, verwijzend naar een advies van de Raad van State van 14 juni 1966).

"In de Wet van 5 december 1968 over dezelfde materie wordt aan de Koning bevoegdheid gegeven paritaire comités op te richten voor werkgevers en werknemers. De vroeger bestaande sectoriële beperking is weggefallen. Het ligt voor de hand, dat het voormalig vacuüm (de mogelijk opgerichte paritaire comités buiten de sectoren in het wetsbesluit aan-gehaald hebben geen wettelijke basis) moet opgevuld wor-den mits met correcte naleving der nieuwe wet.

"Het is de rechtbank niet bekend, dat voor instellingen zoals verweerster er een is, in de periode in kwestie een geldig paritair comité werd ingericht, dat reeds voor die tijd bindende conventies over de loonvoorwaarden heeft uitgewerkt.

"Dit alles neemt niet weg, dat verweerster zich bij unilaterale beslissing of bij overeenkomst vermocht te richten naar de normen uitgevaardigd door een ander al dan niet legaal beslissend paritair comité.

"De melding dat verweerster voor haar werklieden meent af te hangen van het (niet eens werkende) aanvullend paritair comité voor handarbeiders laat niet toe te besluiten, dat voor de bedienden de door het ANPC-bedienden uitgevaardigde regels gelden. Vooral niet nu verweerster stelt, dat zij zich naar de loonschalen van Caritas gericht heeft.

"Dit kon door verweerster geldig worden gedaan."

(Voorzitter : de h. Panier - Substituut-arbeidsauditeur : de h. Romain - Advocaat : mr. Bouveroux - In de zaak : Cuyper t/ Sint-Vincentiuskindertehuis V.z.W.).

NOOT—Zie m.b.t. de vrije beroepen : Arbrb. Antwerpen, 28 juni 1971, R.W., 1973-74, 2120.

BOEKBESPREKING

J.P.S. FISELIER, *Winkeldiefstal in warenhuizen*, Nijmegen, Dekker & Van de Vegt, 1974, in-8°, 56 blz.

In de reeks Nijmeegse Cahiers voor Criminologie heeft de auteur, die sociologie studeerde en een doctorale dissertatie over *Slachtoffers van Criminaliteit* voorbereid, het resultaat van een empirisch onderzoek gepubliceerd. De stereotiepe opvattingen over winkeldiefstallen, de bestaande verklaringen van crimineel gedrag en vooral de term "kleptomanie" worden aan de hand van een grondig onderzoek van de hand gewezen. Leeftijd, sexe, maatschappelijke positie, waarde van het gestolen goed, inschakeling van de politie worden statistisch onderzocht.

Een ruime plaats wordt besteed aan de preventie en bestrafing. Waar de auteur beweert dat de politie niet zou verplicht zijn procesverbaal op te maken van de strafbare feiten inzake winkeldiefstallen, kunnen we hem bezwaarlijk volgen (p. 42), al beroept hij zich op een licentiaatsthesis van de Leuvense universiteit om zijn stelling te staven. Het probleem van het zgn. politieke sepôt zou een apart onderzoek vergen.

De auteur pleit voor een systeem van afhandeling van winkeldiefstallen onder controle van de politie: richtlijnen zouden door de politie worden gegeven die de criteria bepalen welke de inschakeling van de politie rechtvaardigen. Deze criteria zouden in overleg met het openbaar ministerie worden opgesteld. De bedrijfsrechercheurs (particuliere wachters) zouden onder het gezag van het openbaar ministerie en niet van het winkelbedrijf optreden.

Het cahier leest vlot, belicht op een originele manier het onderwerp, getuigt van vakkennis en belezenheid. De strafrechter, de parketmagistraat en de raadsman van de delinquent zullen geboeid worden door deze criminologische studie.

A. Vandeplass

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Gent

Verwelkoming van de stagiairs

Bij de aanvang van het gerechtelijk jaar 1974-75, op woensdag 26 september 1974, verwelkomden de nieuwe voor-

zitter Mr. Geert Baert en stafhouder Mr. Piet Blomme, de stagiairs in de bibliotheek van de balie.

Tijdens de receptie die daarop volgde, werden de eerste contacten gelegd tussen talrijke nieuwkomers en hun oudere confraters.

Voordracht Mr. Cyriel Heerman over "Napoleon I"

Op donderdag 10 oktober om 20 u. hield Mr. Cyriel Heerman, advocaat te Ronse, een boeiende en ongewone spreekbeurt over: "Napoleon I, schaamte en schande voor Frankrijk?" (lokale Bank van Brussel).

Mr. Heerman verdedigde op basis van een uitgebreide documentatie de stelling dat Napoleon I werkelijk slechts schaamte en schande voor Frankrijk heeft betekend. De handschriften die aan de toehoorders werden getoond, brachten de zeer gebrekkige en soms lachwekkende schrijfkunst van de "Keizer" aan het licht. De pogingen die werden ondernomen door de aanhangers van de keizer om deze eer te redden werden door de redenaar weerlegd. Tijdens de receptie werd de geanimeerde discussie onder voor- en tegenstanders voortgezet.

Marleen Nachtergaele

Conferentie der Jonge Balie te Dendermonde

Openingszitting

Op vrijdag 13 december te 15.30 u zal de Conferentie der Jonge Balie te Dendermonde haar plechtige openingsvergadering houden in het Gerechtsgebouw.

De openingsrede wordt uitgesproken door Michel Van Assche over het onderwerp "Einde van een welvaartsstaat".

MEDEDELINGEN EN BERICHTEN

Indexering van onderhoudsuitkeringen in Nederland

In het Nederlands Burgerlijk Wetboek werd bij de Wet van 6 juli 1972 een artikel 402 a ingevoegd, luidende als volgt:

1. De bij rechterlijke uitspraak of bij overeenkomst vastgestelde bedragen voor levensonderhoud worden van rechtswege gewijzigd met een door Onze Minister van Justitie vast te stellen percentage, telkens wanneer het indexcijfer der lonen per 30 september van enig jaar ten minste één procent afwijkt van het overeenkomstige indexcijfer in het voorgaande jaar.

2. De wijziging gaat in op 1 januari volgende op de in het eerste lid genoemde datum. De beschikking waarin het percentage is vastgesteld, wordt bekend gemaakt in de Nederlandse Staatscourant.

3. Het percentage van de wijziging wijkt niet meer dan een half procent af van het procentuele verschil tussen de in het eerste lid bedoelde indexcijfers.

4. Onder het indexcijfer der lonen wordt verstaan het indexcijfer, vastgesteld krachtens artikel 9, achtste lid, der Algemene Ouderdomswet.

5. De wijziging van rechtswege kan bij rechterlijke uitspraak of bij overeenkomst geheel of voor een bepaalde tijdsduur worden uitgesloten. De uitsluiting kan evenwel bij rechterlijke uitspraak worden ingetrokken in de gevallen, bedoeld in artikel 401 van dit Boek (Rv. 828 a lid 1, 4°).

6. De tenuitvoerlegging van een executoriale titel betreffende de betaling van levensonderhoud geschiedt met inachtneming van de op het tijdstip van de tenuitvoerlegging ingegane wijzigingen, voor zover toepassing van het eerste lid van dit artikel niet overeenkomstig het vorige lid is uitgesloten.

Met ingang van 1 januari 1975 worden de uitkeringen van levensonderhoud opnieuw automatisch verhoogd. De Minister van Justitie heeft het percentage vastgesteld op 16. Zijn beschikking is met een uitvoerige toelichting gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant van 12 november 1974, nr. 220.

Het percentage van 16 geldt voor alle alimentaties, of ze nu door de rechter zijn vastgesteld of door partijen zelf zijn afgesproken.

Het percentage wordt berekend over het uitkeringsbedrag zoals het op 31 december 1974 vaststond, was vastgesteld of gewijzigd. In dat bedrag is dan ook begrepen de indexering die gold vanaf 1 januari 1974. Met ingang van die datum werden de alimentaties voor het eerst van rechtswege aangepast en er golden toen verschillende percentages, naargelang het jaar waarin de alimentatie was vastgesteld.

Zoals gezegd vindt de verhoging met 16 % van rechtswege plaats. Een rechterlijke uitspraak of een overeenkomst tussen partijen is er niet voor nodig.

Als men de verhoging onbillijk vindt, wat dan? Er zijn dan twee mogelijkheden.

De eerste is dat partijen zelf een andere regeling treffen. Het staat hun namelijk vrij om overeen te komen dat niet de totale verhoging, maar slechts een deel daarvan of zelfs helemaal geen verhoging betaald hoeft te worden.

Als partijen niet tot overeenstemming kunnen komen, is er een tweede mogelijkheid: naar de rechter gaan en hem vragen een andere regeling te treffen.

Economische Magistratuur

Door het SEFRUG (Seminarie Economisch Recht der Rijksuniversiteit te Gent) en het CRIDE (Centre de recherches interdisciplinaires Droit-Economie van de Université Catholique de Louvain) werd op 14 en 15 november 1975 een nationaal colloquium georganiseerd te Gent met als thema: "Economische Magistratuur", en met het volgende programma:

1. Huidige toestand en behoeften
 - 1.1. Inventaris van de gerechtelijke verhaalmiddelen.
 - 1.2. De gewone rechter en de economische problemen.
 - 1.3. Verhaalmiddelen tegen administratieve beslissingen op economisch gebied.
 - 1.4. De bevoegdheid van de Raad voor Economische Geschillen.
 - 1.5. De quasi-jurisdictionele bevoegdheid van de Bankcommissie.
 - 1.6. Behoeftte aan een precontentieuze rechtsmacht in het handels- en economisch recht?
2. Actuele tendensen in de verhouding tussen recht en economie.
 - 2.1. De rol van het recht in de organisatie van de economie.
 - 2.2. De "grenzen van het juridische" in het economisch recht.
 - 2.3. Het "beleid van de rechter" in het economisch recht.
 - 2.4. De rechter en de economische problemen in de Europese Gemeenschappen.
 - 2.5. De depenalisatie in het economisch recht.
 - 2.6. Moet de rechter deskundig, specialist zijn?
 - 2.7. De economische analyse in de administratieve en jurisdictionele beslissingen.
3. Verwachtingen van de betrokken kringen
 - 3.1. De nijverheid.
 - 3.2. De vakverenigingen.
 - 3.3. De nationale economische administratie.
 - 3.4. De magistratuur
 - 3.5. De Europese Gemeenschappen.
 - 3.6. Bedrijfsjuristen.

4. Huidige ontwerpen en ervaringen.
 - 4.1. Onderzoek van de bestaande ontwerpen.
 - 4.2. Een Verbruikersrechtbank?
 - 4.3. Dépistagediensten inzake faillissementen.
 - 4.4. Het toezicht op toekenning van steun aan ondernemingen.
 - 4.5. De zg. "contracteconomie".
 - 4.6. Ervaringen in het buitenland.
5. Algemeen verslag.

Voordracht van professor Mitchell te Leuven

Op uitnodiging van de Europakring te Leuven spreekt professor Mitchell van de Universiteit te Edingburgh op 19 december a.s. over 'De problemen in het staatsrecht voor de toetreding van Groot-Brittannië tot de Europese Gemeenschappen'.

De lezing wordt gehouden tijdens de colleges van professor De Meyer in *De Valk*, Tiense straat 41 (van 11 tot 13 uur).

Werving van een adjunct-auditeur en van adjunct-referendarissen

Het in het *Belgisch Staatsblad* van 11 september en 10 oktober 1974 aangekondigd vergelijkend examen voor werving van een adjunct-auditeur en adjunct-referendarissen is uitgesteld tot 14 januari 1975. De inschrijvingslijst zal worden afgesloten op 15 december 1974.

De volgende plaatsen zijn op dit ogenblik vacant:

Auditoraat:

Een plaats van adjunct-auditeur voor een gegadigde die blijkens zijn diploma het examen van doctor of licentiaat in de rechten in het Nederlands heeft afgelegd;

Coördinatiebureau:

Twee plaatsen van adjunct-referendaris voor gegadigden die blijkens hun diploma het examen van doctor of licentiaat in de rechten in het Nederlands hebben afgelegd.

Er wordt aan herinnerd dat het vergelijkend examen twee jaar geldig is, wat de benoemingen betreft tot de plaatsen van adjunct-auditeur en van adjunct-referendaris die in de loop van die periode zouden vacant zijn. De geldigheidstermijn vangt aan de dag waarop de jury de lijst bepaalt vermeldende de rangstelling in het vergelijkend examen.

TIJDSCHRIFTEN

Orientatie.—jg 1974

nr. 8

Ten geleide.—M. Henrard, Wat te verstaan onder loon? Vergelijkende synthese.—D. Parisis-Dresse, Verhuurd personeel: ongevallen en aansprakelijkheid.—R. De Paepe, Recente wijzigingen aan de reglementering op de arbeidsgeneeskunde.—Recente rechtspraak van het Hof van Cassatie.—P. Pirnay, Het aanhalen van de broekriem van de onderneming (of de functie van de besnoeiing).

Bulletin van de Europese Gemeenschappen.—jg 1974

Augustus.

De Commissie.—Bevoegdheden van de leden van de Commissie.—Secretariaat-generaal van de Commissie.—Juridische dienst.—Bureau van de woordvoerder.—Bureau voor de statistiek.—Beheer van de douane-unie (BDU).—Dienst leefmilieu en consumentenbelangen.—Gemeenschappelijk centrum voor onderzoek.—Voorzieningsagentschap van Euratom.—Beveiligingsbureau.—Bureau voor officiële publikaties der Europese gemeenschappen.—Alfabetische index.